TARİHTEKİ GÜZEL KADINLAR

TAÇLI FAHİŞELER

REŞAT EKREM

MÜNİF FEHİM

TARİHTE
GÜZEL KADINLAR

Tacalel Fahişeler

yazan:
REŞAT EKREM

RESİMLER
Münif Fehim

Bu ve bundan sonra çıkacak eserler sanat pencere-sinden tarihe birer bakış olacaktır.

İnsanlığın tercümei halini karıştırısak gözlerimiz önünde canlanan kan dalgaları, barut dumanları, hançer parıltıları ve altın külçeleri arasından bir kadın hayalinin belirdiğini görürüz. Onun muhtelif adları vardır. Güzel Helen, Mesalin, Kleopatra, Zui, Lükresya, Borjiya, Markiz dö Pompadur vesaire. Tarih boyunca ordular ordularla onun için çarpıştılar. Ülkeler onun için fethedildi. Veliahtlar babalarını, hükümdarlar çocuklarını onun için öldürttüler. Hazineler onun uğrunda yağma edildi. Şehirler onun uğrunda yakıldı. Milletler onun uğrunda kılınçtan geçirildi.

Bu eser işte bu kadından bahsediyor. Göreceğiniz tabloları çizen fırça ve kalem sanattan başka hiçbir gaye için çırpınmadılar. Fakat bu didinmelerin mahsulü olarak bir başka netice doğdu ki o, eserin tabiini ayrıca sevindiriyor: İBRET!

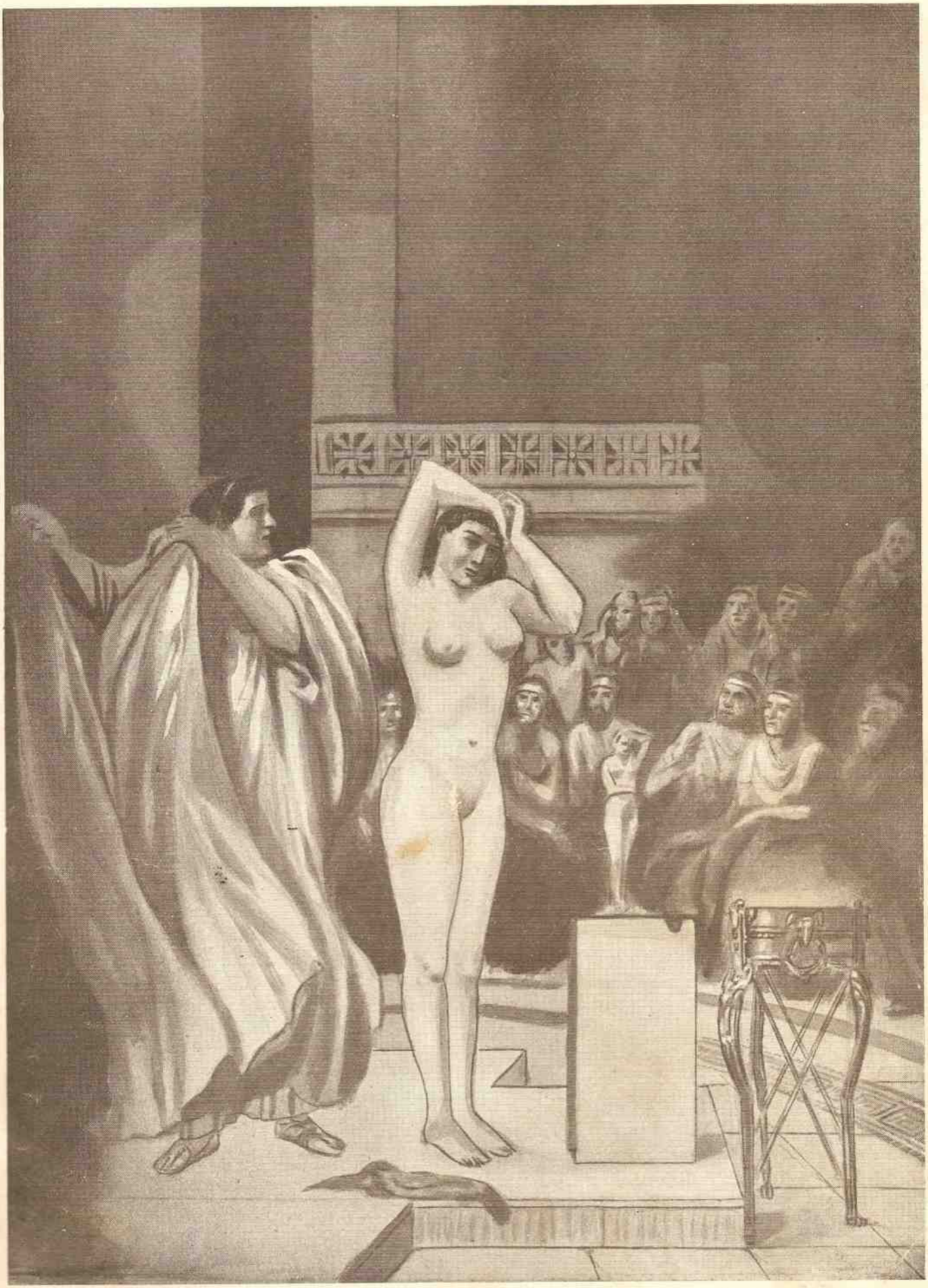
AŞK MABUDESİ

AFRODİT FİRİNİ

Güzellik ve şehvet mabudesi Afroditi, bir şafak vakti, Kıbrıs adasının Mersin ağaçlarile kaplı bir sahilinde, Akdenizin köpüklü çırpıntıları ile sürüklenen bir sedef parçası içinden şaheser bir inci gibi doğmuştu.

Bu güzel şey, evvelâ mabudlar âlemini velveleye verdi; erkek mabudlar ona sahip olmak istediler, dişi mabudlar da kıskandılar. Afroditi'nin kendisini kolları arasına bıraktığı en belâlı âşıkı da, cenk ve kan mabudu Aris oldu ve ondan harikulâde güzel bir oğlan, aşk mabudu zâlim ve âmansız Eros'u doğurdu.

Bir gün, mabudların mabudu, kâinatın ilâhı ahenk ve nizamının timsali Zeus, mabudların oturduğu Olimpos dağında bir büyük ziyafet verdi; kevser şarabı içiliyor ve kudret helvası, «anberiye» yeniliyordu. Sofranın en neş'eli bir anında ortaya bir altın elmanın yuvarlandığı görüldü; üzerinde «en güzel mabuda!..» yazılıydı. Bu, ziyafete çağırılmıyan bozgun ve fesad mabudunun işiydi. Mabudelerin hepsi bu altın elmayı benimsedi, mabudların yüzü can sıkıntısile karardı: Dişilerin içinden en güzelini kim seçebilecekti? Nihayet, bu seçimin yükünü bir fâniye yüklemeğe karar verdiler, bütün dünyayı gezip dolaşan ulak mabudu Ermis bunu başarabilecek birisini tanıdığını söyledi, ve bir yıldırım sür'atile bugünkü Çanakkale boğazı yakınında Truva Kralının oğlu Pârisi Olimpos'a getirdi. Pâris, fânilerin en güzel erkeği idi, on yedi, on sekiz yaşlarında bir içim su olan dilber bir delikanlıydı. «Ceylân ayaklı», «Turovanın apollonu», «Altın keçi», «Bakireleri baştan çıkaran oğlan»,

(Gerome) un Tablosu: Firininin muhakemesi

«Zeus'ün sâkisi» gibi lâkapları vardı; altın elmanın sahibini o bulacaktı. Önünden evvelâ, bütün haşmet ve debdebesiyle Hira geçti; aile sadakatinin, analığın, şefkatin hâmisiydi; başında yıldızlardan bir çelenk vardı; esvapları aile hazinelerinin mücevherleriyle süslüydü.

Sonra mabude Atena geçti; eşsiz güzellikte bir bâkire olan Atena, ilmin, san'atın, faziletin, zekânın timsaliydi; başında altın bir miğfer, elinde altın bir kargı vardı.

Sonra mabude Artemis geçti; atlet yapılı bir bâkire idi; bekâretin, safiyetin, nevcivanlığın timsaliydi; alnında bir ay parçası, elinde bir altın yay ve altın oklar, yanında altından ahular, ceylânlar, geyikler vardı. En sonra Afroditi geçti, çırılçıplaktı, hiçbir elması, süsü yoktu; fakat öbür mabudelerin hiç birinde bulunmıyan kadınlığın erkeği çeken cazibesi vardı, sessizliği mânalıydı, bakışlarile konuşuyordu.

Güzel Pâris, altın elmayı Afroditi'ye verdi. Güzellik ve şehvet mabudesi de, bu seçimin şükran borcunu, bir gece dilber Pâris'in koynuna girerek ödedi.

Mabudların içinde onun vuslat meyvasını tatmayan yoktu; fakat Afroditi, yer yüzündeki fânilerin arasından da bir çok güzel erkeklerle oynaştı. Bunların arasında da çılgın gibi sevdiği, Lübnanlı bir çoban olan Adonis adındaki delikanlıydı. Belâlı âşıkı Aris'i bin türlü hile ile kandırarak kaçar, geceleri Lübnan ormanlarında Adonis'le buluşurdu. Delikanlı, çam kokulu kaynaklarda yıkanır, güzel alnına dökülmüş kâkülleri ni, menekşe çelenkleri ile süsler, en kuytu, gizli köşelerde maşukasını beklerdi. Kıskanç ve kanlı Aris nihayet bu macerayı öğrendi, bir yaban domuzu suretine girerek güzel çobana saldırdı. Afroditi vaktinde yetişemedi, Adonis ilâhî maşukasının kollarında can verdi. Zeus, Afroditi'nin göz yaşlarına dayanamadı, kan renginde bir çiçeğe kalbetti; ömrü, Adonis'inki gibi pek kısa olan bu çiçeğe biz gelincik deriz. Eski mitoloji şairleri Afroditi'nin ağzından çok şeyler yazmışlar:

«Afroditi, beyaz tenli delikanlılara hayran olduğunu, kumralları çok sevdiğini, altın yaldızlı yanık vücudlara çıldırdığını ve esmerleri de yabana atmadığını söyler.»

«Afroditi, güzel bir delikanlının civanlık çağında ölümüne tahammül edemez. Fakat, o güzel yüzün bir gün beyaz saçlar altında kalmasını da pek hazin bulur.»

«Adonis ile ilk buluştuğu akşam şöyle diyordu: Kaşlarını çatma güzel çobanım.. Kollarımın arasında hicabı unut.. Sende güzellik, bende aşk var.. Bunların ikisi de gelip geçicidir.»

Eski Yunanda Afroditi'nin en güzel heykelleri, Milâddan evvel dördüncü asrın büyük san'atkârı Praksitelis'in elinden çıkmıştı; san'atkâra bu taklid edilmez şaheserlerinde modellik eden, o zamanlar Yunanın en aşifte kadını şöhretini kazanmış Tespiyeli Frine idi. Asıl adı Unerarete olan bu güzel kadın pek küçük yaşta Atinaya gelmiş, ilk şöhretini rekkaselikle kazanmış, âşıklarının çılgın gibi döktükleri paralarla, Yunanın en zengin kadını olmuştu. Bir esmer güzeliydi, kendisini kıskananlar kara kurbağa mânasına Frine demişlerdi; çok zeki olan rakkase de, bu lâkabı benimsemiş, şöhretine bir reklâm gibi kullanmıştı. Meşhur Teb şehri büyük İskender tarafından baştanbaşa

tahrip edildiğinde, Frine, Teblilere haber göndermiş, şehrin kapısına «Bu beldeyi İskender yıktı, Frine yeniden yaptı» cümlesi yazılmak şartile şehirlerini kendi hazinesinden yaptırtmağı teklif etmişti. Fakat felâketzede Teb ahalisi, beldelerinin bir müddet daha harabe halinde kalmasını, bir fâhişenin adı ile lekelenmesine tercih etmişlerdi.

Praksitelis, Frineye, Elevsis plâjında çırıl çıplak saçını tararken rastlamış ve bir an, sahilde Afroditi'nin dolaştığını sanarak gözlerine inanamamıştı. Bir ara, düşmanları Frine'yi dinsizlikle itham etmişler, Atinanın ahlâkını bozan bu âşifte kadının ölüm cezasına çarptırılmasını istemişlerdi. Bütün Yunanı merak ve heyecana düşüren bu davada, Frine'nin müdafaasını, âşıklarından hatip Hiperidis üzerine aldı ve hâkimlerin huzuruna evvelâ, Praksitelis'in bir Afroditi heykelini götürdü; onun üzerinde uzun bir san'at münakaşası açarak, hâkimlerden «en mükemmel ifade edilmiş Afroditi» hükmünü aldı, sonra karşılarına, o eserin modelini çıkardı; Frine'yi çırılçıplak soyarak: İşte size fâni bir afroditi!.. Yunan güzelliğinin timsali olan Frine!. Bu vücudü, hiç bir erkek inhisarına alamaz.. Onda her Yunanlının bir zevk hakkı vardır.. Afroditi fuhuşla itham edilemez!» diye bağırdı. Hâkimler Frine davasında beraet kararı verdiler.

BİZANS İMPRATORİÇESİ

ZOİ

Onbirinci Milâdî asrın ortalarında, İmparatoriçe Zui, Bizans hükümdarları sarayını muhteşem bir umumhane haline sokmuştu.

Zui, Konstantin VIII. in kızıydı. Kostantin, günlerini hipodromda, sürücülerle omuz omuza yarış, münakaşa ve kavgalarla geçirmekten zevk alan, külhanî delikanlılarla düşüp kalkan, ayyaş, obur, ve çılgın kumarbaz, öyle ki, zarları eline alınca, o gün kabul edeceği sefirleri bile unutan İmperator, ölümünden ancak üç gün evvel, taç ve tahtının vârisi olan kızı Zui'nin, elli yaşına bastığı halde hâlâ kocasız olduğunu hatırlamıştı. İstanbul Şehremini Romanos Argiros saraya davet edilmiş, kırk yıllık afif ve sadık karısı zorla boşattırılmış, imparatora damad olmuştu.

Zui, bakire değildi: aşk oyunlarına, on üç on dört yaşlarında iken başlamıştı. Saray bekçilerinden, muhafız neferlerden, zabitlerdan, hipodrom pehlivanlarından, at canbazlarından, kayıkçılardan, genç rahiplerden, Arap, İranlı, Tatar, Türk, İslâv, çeşitli mezhep ve ırktan yüzlerce erkek, prensesin yatak odasına gece misafiri olmuştu. Romanos Argiros, kendisine bir taç ve taht getirmiş olan bu kadının kirli mazisini bütün çıplaklığiyle biliyordu.

Elli yaşında iken güzelliğinin cazibesi, on sekiz yaşındaki bir bakireyi unutturacak kadar muhteşem olan bu kadın, son derece cahildi. Ahlâk metaneti adına hiçbir şeye sahip değildi. Bütün düşüncesini güzeliğini korumak meselesi teşkil ederdi. İşkence ve idam emirlerini, tereddütsüz verir veya tasdik ederdi. Son derece tenbeldi. Hükûmet işleri canını sıkar, dikiş ve örgü gibi kadın işlerinden nefret

ederdi. Kendisinin, Bizansın en güzel kadını olduğuna inanmıştı. Belki de yanılmıyordu: orta boylu, zarif endamlı, tavır ve hareketleri imparatoriçelere lâyık kibarlıkta idi. Kumral saçları dizlerine kadar iniyordu. İri mavi gözlerinin üstüne uzun, kalın ve kıvır kıvır kirpikler dökülmüştü. Havaîmeşrepti. Vaitlerine, sözlerine güvenilmezdi. Medihten, koltuklanmaktan fevkalâde hoşlanırdı, bilhassa güzelliğinden bahsedilmesini isterdi. Son derece mutaassıptı. Saraydaki aziz tasvirlerinin mumlarını kendi eliyle yakardı.

Babasının kendisine koca olarak Romanos Argiros gibi altmış yaşında bir adamı seçmesine çok üzülmüştü; tahta oturdukları gün, kocası imparatora, gençliğinin beyhude geçtiğini, genç gönüllerde teselli aramağa başvuracağını söylemekten çekinmemişti. Birkaç gün sonra da uşaklarından Kostantin adında bir oğlanı odasına kapamıştı. Sarayda bir rezalet çıkarmaktan çekinen Romanos buna göz yummuştu. Aslında o da temiz bir adam değildi: Yuvan adında Bursalı bir hadım gözdesi vardı. Bu güzel delikanlı, imparatoriçeyi de avlamak için, köyünden küçük kardeşini de saraya getirtmişti. Mihal; dünya güzeli bir çocuktu: Zui onu görünce deliye döndü. Uşak Kostantin'i attı, kollarının arasına, henüz on altı on yedi yaşlarında tüvana bir genç olan Mihal'i aldı. Bir gün, taht salonuna giren Saray Nazırı, şöyle bir sahne ile karşılaşmıştı:

Zui, Mihal oğlanı tahta oturtmuş, başına taç giydirip eline hükümdarlık asâsı vermiş, ve kendisi de karşısında diz çökmüş: «Mâbudum!.. Gözlerimin sürurul.. Güzellerin çiçeği!..» diye söyleniyordu.

Arkasına dönünce Saray Nazırı ile karşılaşan imparatoriçe, tavrını hiç bozmamış:

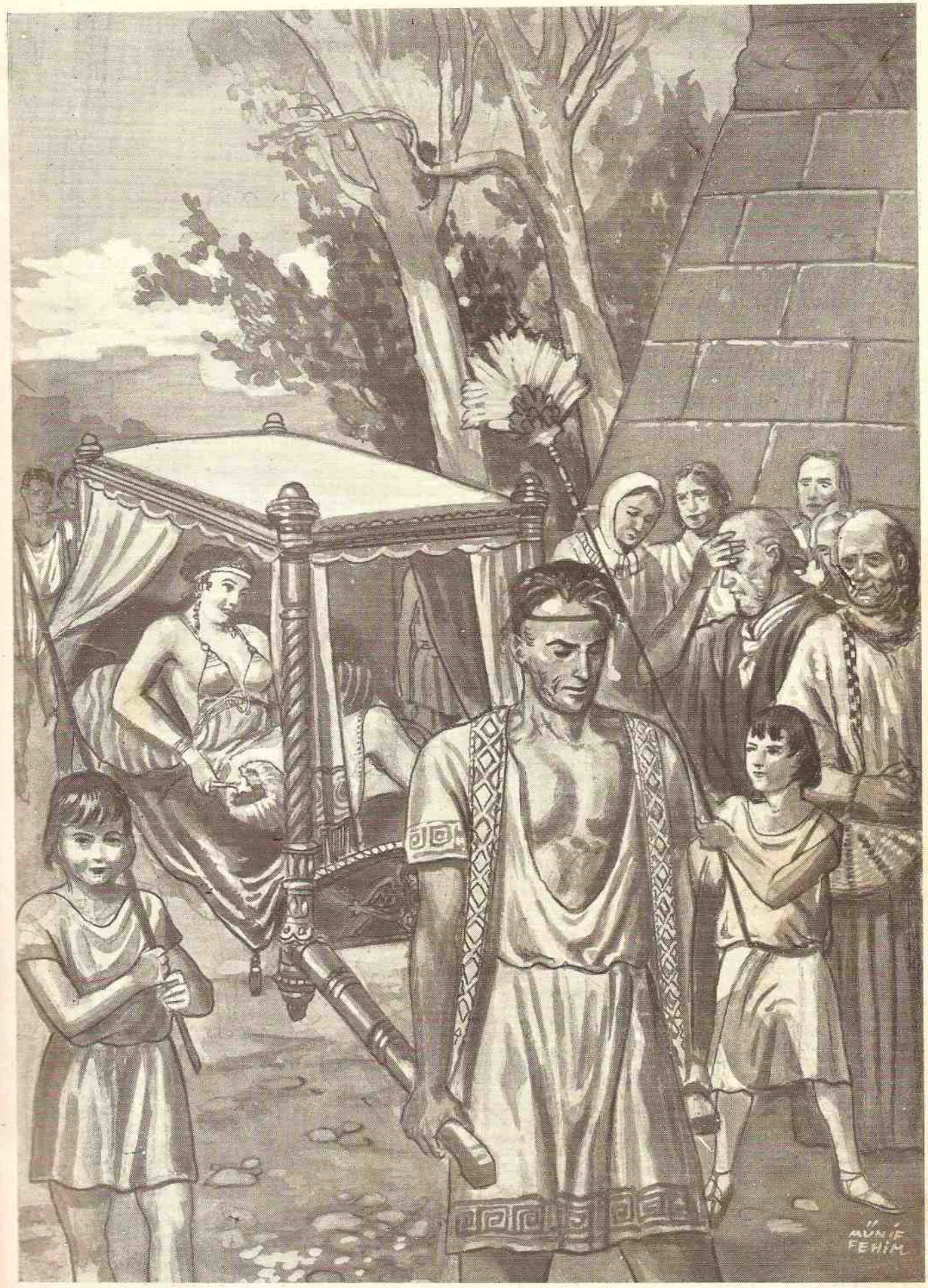
— Diz çök!.. Bu andan itibaren hakikî imparatorunuz budur!.. diye bağırmıştı.

Vaka o anda Romanos'un kulağına gitmişti; fakat Yuvan'ın güzel hatırı ve Zui'nin hiçbir engel tanımıyan çılgınlığı karşısında imparator buna da göz yummuştu.

Nihayet, yerinde bir ölüm, bu gölge hükümdarı ortadan kaldırdı. Zui, kocasını ölüm döşeğinde bile ziyaret etmedi; son davetini: «Hissiyat-ı âşıkanem şu anda galeyandadır... Fikren çok meşgulüm!» diye reddetti. Romanos'un ölüsü henüz sarayda iken, gece yarısı, İstanbul patriği, Zui tarafından davet edildi; Mihal ile mâşukasının nikâhı kıyılarak, delikanlının başına Bizans tacı konuldu; ve hadım Yuvan da, koca bir devleti haris pençelerine geçirmiş oldu.

Zui, sevgilisini gözünün önünden bir dakika ayırmıyordu. Fakat «güzellerin çiçeği» bir gün saraydan kayboldu; imparator, hardeşinin hırsından ve ihtiyar Zui'nin aşkından nefret etmiş, tacını ve tahtını bırakarak bir manastıra kaçmış, kapanmıştı. Zui bunu haber alınca deliye döndü. Peşinden manastıra koştu, fakat Mihal'i göremedi; Onbirinci Milâdî asırda, manastıra kapanan genç bir imparatoru hiçbir kuvvet oradan alamazdı.

Bizans tahtı imparatorsuz ve Zui de âşıksız kalmadı; taçlı fahişe, bir gün, saltanat kayığı ile «Altınboynuz» da gezintiye çıkmıştı... Sahil halkı, bu ihtiyar güzeli çılgınca alkışlıyordu; Zui'nin gözlerine, bir kalafat yerinde bir delikanlı çarptı, bu, yarı çıplak bir amele idi: bir Herkül gövdesine bir Apollon başı konmuştu. Güneşten yanmış kızıl derisinde katrandan, çalı isinden ve ter tırtıllarından nakışlar vardı. Zui'nin bir emriyle saltanat kayığı durdu; imparatoriçe, genç kalafatçıyı yanına çağırdı. De-

Zoi

likanlı, bir pars gibi fırladı, kayığın bulunduğu yerde su, uzun boyunun omuzlarına kadar çıkıyordu. Zui, amelenin güzel yüzüne hayran bakarak:

— Adın ne senin?!.. diye sordu. Delikanlı, yanık esmer yüzüne başka bir halâvet veren bembeyaz dişlerini göstererek sırıttı:

— Mihal!.. dedi.

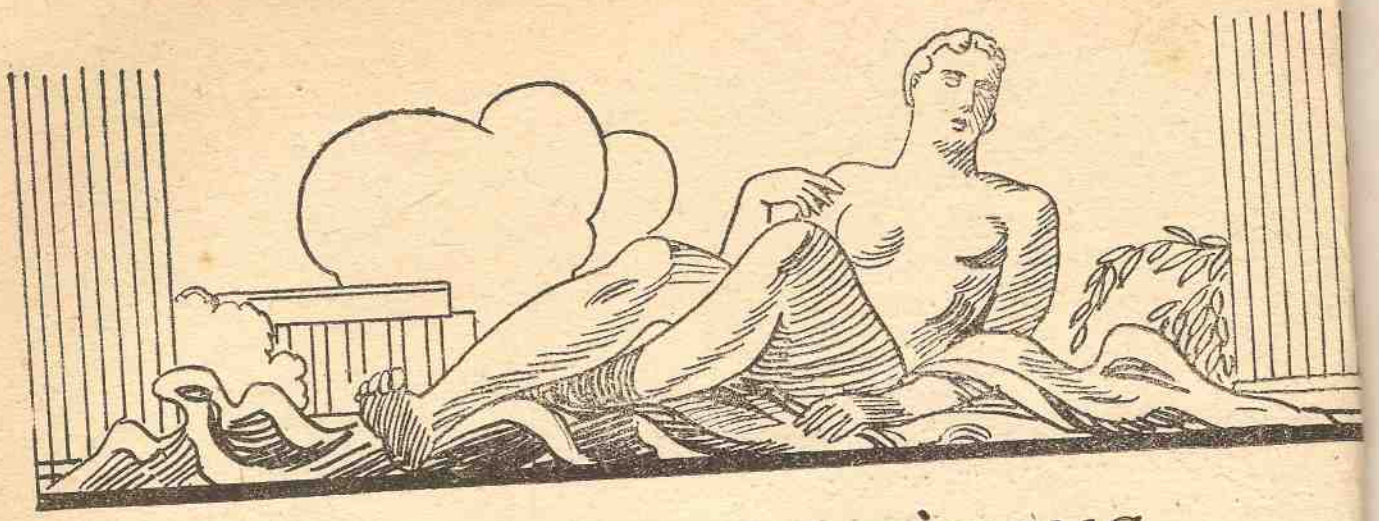
Mihal!.. Bu ne garip tesadüftü; felek, Zui'nin kırılmış gönlünü tamir ediyordu. İmparatoriçe, çılgın bir neşe ile:

— Çabuk. . Çabuk... Kayığa bin... Yanıma gel... dedi; yarı çıplak amele Mihal'i, çamuriyle, kiriyle, pasiyle, inci işlemeli atlas minderlere oturttu, ve süratle sarayına döndü; ve hemen o gün, Beşinci Mihailos unvaniyle Bizans tahtına oturttu.

Kalafatçı Mihal'in ilk işi, hadım Yuvan'ı saraydan uzaklaştırmak oldu. Kendisini Zui'nin bir aşk oyuncağı değil, hakikî bir hükümdar olarak görmeğe başladı. Sokaklarda yalın ayak dolaştığını, kayıkhanelerde, balıkçı meyhanelerinde yattığını pek çabuk unuttu; büyük hâmisine nankörlükten ve alçakça ihanetten çekinmedi. Bir gece Zui'yi tevkif ettirerek o meşhur kumral saçlarını kökünden kestirtti ve Heybeliada'ya göndererek, bir kadınlar manastırına kapattı. Ve ertesi gün, bu hükûmet darbesini tellâllarla İstanbul halkına ilân ettirdi. Fakat hiç ummadığı bir mukavemetle karşılaştı: tellâlları sopa ve taşlarla susturan halk, birdenbire ayaklanmıştı. Yüz binlerce insan, sokaklarda ve meydanlarda: «Biz bu kalafatçı imparatoru istemeyiz... Tahtımızın meşru vârisini, Zui anamızı isteriz!..» diye bağırışıyordu. Zui Heybeli'den getirildi; Mihal, meşhur Studiyon manastırına kaçıp sığındı; fakat, oradan zorla alındı, her şeyi unutan, kendisini hâlâ çılgın gibi seven Zui'nin bütün ricalarına rağmen, gözleri oyuldu ve Anadolu'da bir köye sürgün edildi...

Zui, bugünler içinde, gençliğindeki bir aşk macerasını, ve maceranın kahramanı olan Kostantin Monomahos adında birini hatırladı; dördüncü defa olarak onunla evlendi. Zui 64 yaşında, Kostantin daha yaşlıydı. Kadın nasıl her dem taze ise, Kostantin de fevkalâde dinçti. Malûmatlı, zeki, kibar bir adamdı; fakat, sefih ve ayyaştı. Düğün gecesi, Zui'ye, ikinci karısının akrabasından Sikleron adında bir kıza âşık olduğunu söylemekten çekinmedi; Zui bu kızı saraya aldırtarak kocasına muhabbet tellâllığı yaptı; kocasının mâşukasına asalet unvanı verdi; kiliseye giderken birçok defalar halk ağzından: «Biz Sikleron'u istemiyoruz!..» seslerini işiten imparator, bu kızı sarayda ancak Zui'nin himayesinde tutabiliyordu. Sikleron'un ölümünden sonra, Konstantin, yine zevcesinin izniyle, Bizans sarayında rehine olarak bulunan Prenses Alâni ile muaşakada bulundu; arasıra Zui ananın da koynuna giren, Vasil adında bir de mahbubu vardı, Vasil de Alâni'ye âsık oldu, bu aşk uğrunda da, efendisi ve imparatoru Kostantin'i öldürmek, ve Zui'nin himayesiyle Bizans tahtına oturmak için, bir saray cinayeti hazırladı. Suikasta teşebbüs ederken yakalandı: sevgili mahbubunun zincire vurulduğuna tahammül edemiyen Kostantin, Vasil'i affetmek büyüklüğünü gösterdi.

Bu sıralarda, Zui de yetmiş iki yaşında olarak öldü. Ölüm döşeğinde, son arzusu, titrek ellerine bir ayna istemek olmuştu; ve gözlerini, hendi hayaline bakarak yummuştu. Ölümünü Kostantin'e haber verdikleri zaman, imparator hüngür hüngür ağlamağa başlamış: «Zui!.. Zui!.. Mukaddes kadın... Sen benim velinimetimdin... Ben artık yaşamamalıyım!..» diye bağırmıştı.

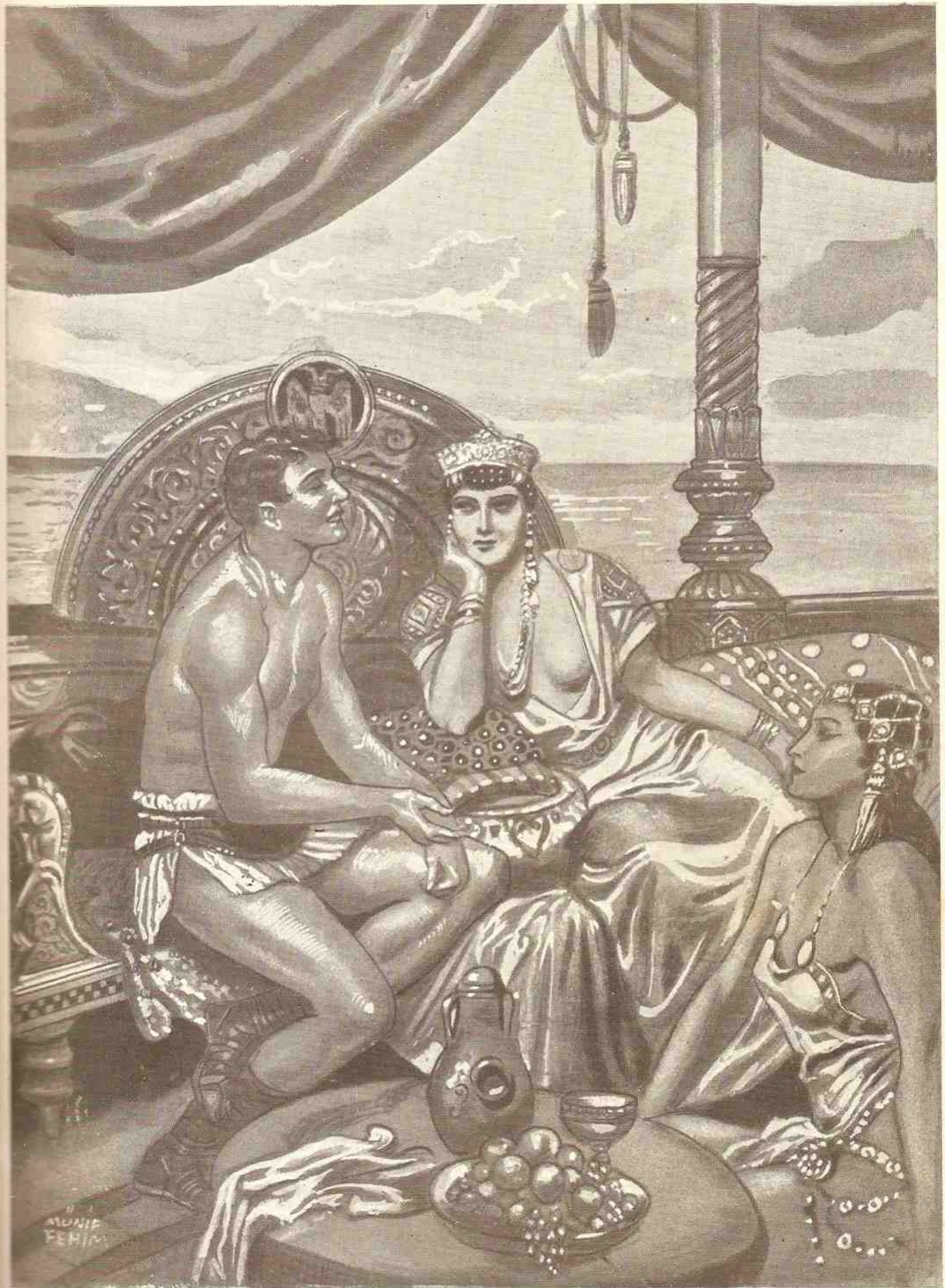
HİPODROMDAN BİZANS TAHTINA ÇIKAN GÜZEL KADIN TEODORA

dı Teodora idi. Milâdın Altıncı asrı ortalarına doğru, Bizans'ın en meşhur bir fahişesi olmuştu. Bir rivayete göre Kıbrıs'ta, bir rivayete göre de Suriye'de doğmuştu. Henüz çocukken, ailesiyle beraber İstanbula gelmiş, ve Şark İmparatorluğunun ahlâk fesadı içinde yüzen payitahtında, en gürültülü bir mu hitte, hipodromada büyümüş, yetişmişti.

Altıncı asır başında, Bizans'ta fuhuş alenî idi; şehrin her tarafı umumhanelerle doluydu; kiliselerin, manastırların civarında bile bu evler vardı. Her yerde gece ve gündüz kumar oynanırdı. Rahipler bile, kumarhanelerde altınlara hırs ve tamahla bakarlar, ellerini, gözlerini, kulaklarını en müstekreh temaslarla, en iğrenç sözlerle kirletirlerdi. Bu ahlâk fesadının başlıca merkezi de hipodromdu. Halk, burada yapılan araba yarışları, vahşi hayvan avları, insanlarla vahşi hayvanlar arasında tertibedilen güreşlerle; canbazlar, soytarılar, balet-tiyatro oyunlariyle eğlenirdi.

Hipodromda, imparator için manzume yazan şairlerden, onlara refakat eden sazende ve hanendelerden, gardiyanlardan, esvapçılardan, köçeklerden, çengilerden, canbazlardan, seyislerden, hayvan bekçilerinden, muhabbet tellâllarından, serserilerden mürekkep büyük bir kalabalık yaşardı. En kibar simalar, orada, arabacılar, seyisler, soytarılar, umumhane sahipleri, fahişeler ve hırsızlarla düşüp kalkarlardı. Kibar saraylarındaki günlük havadisleri hipodrom dedikoduları teşkil ederdi.

Teodora

İşte Teodora'nın ailesi, bu sirk halkının en âdi tabakasına mensuptu. Teodora pek küçükken ölen babası, hipodromda bir ayı bekçisiydi. Bu güzel yoksul kız, İstanbul külhanîlerinin ağuşunda büyüyüp açılmıştı. İnce bir zarafetle ateşîn bir zekânın süslediği güzel Teodora'nın bir aktris ve rakkase olarak şöhreti, bir zaman geldi ki bütün Bizans'a hâkim oldu. Vücudunu sahnede çırılçıplak seyrettirmek, ve karşısındaki haris ve hayran yüz binlerce gözün parıltılarını seyretmek, bu kadın için en büyük bir zevk olmuştu. **Fakat Teodora'nın şöhreti, meş'um bir şöhretti. Kendisine sokakta rastlıyan namuslu insanlar ,ondan bir veba gibi kaçarlar, yollarını değiştirirlerdi.**

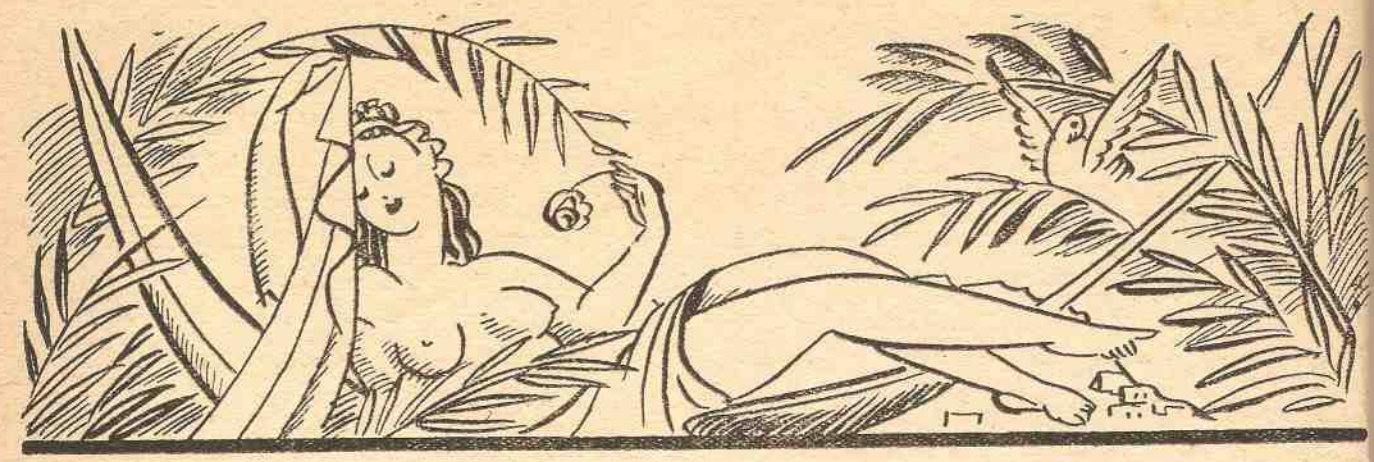
Bir aralık, hipodromun bu meşhur fahişesi, İstanbul'dan birdenbire kayboldu. Âşıklarından büyük rütbeli bir memurla Afrika'ya gitmişti. Fakat, kendisini gürültülü bir muhitten kaçıran bu adamla da çok yaşıyamamıştı. İskenderiye'ye giderek, o zamanlar Hıristiyanlığın en mühim merkezlerinden biri olan ve manastırlarla dolu bulunan bu şehirde, kötü kadınlara vaızlar veren bir papazın tesirine kapılarak, bir manastıra girdi; çok geçmedi, manastırda duramadı; tekrar İstanbul'a döndü. Fakat artık, uslanmış ve yaşlanmış bulunuyordu. İstanbul'un kenar mahallelerinden birinde, küçük bir eve kapandı; eski faziletli Roma kadınları gibi yün eğirerek, yemek pişirerek vakit geçirmeğe karar vermişti. Fakat bir gün bir tesadüf, karşısına, Bizans'ın en parlak bir simasını, İmperator Jüsten'in yeğeni ve Şarkın müstakbel imparatoru Prens Jüstinyen'i çıkardı. Teodora için bu adamı avucunun içine almak pek kolay oldu, ki o zaman kadın kırkını geçmiş bulunuyordu, prens en az üç dört yaş daha küçüktü. Bizans'ta, devlet ricalinin hafifmeşrep kadınlarla evlenmeleri yasaktı. İmparator, yeğeninin aşkı için bu kanunu kaldırdı. Jüstinyen, Teodora ile evlendi. Bir zamanlar kendisinden bir veba gibi kaçılan kadın, Ayasofya kilisesinde taç giydi; sonra, bir zamanlar sahnesinde binlerce insana çıplak vücudunu seyrettirdiği hipodroma gitti; fakat bu sefer hükümdar locasında, aynı insanlar tarafından, veliaht karısı, müstakbel imparatoriçe olarak alkışlandı.

Teodora, imparatoriçe olduktan sonra, mağrurane bir ahlâk metaneti gösterdi. Yirmi bir sene sürmüş olan saltanatında, imparator ve İstanbul halkı üzerinde çok derin bir nüfuz sahibi oldu. Bilhassa saltanatlarının ilk yıllarında payitaht halkının çıkardığı büyük ihtilâlde, Nika ihtilâlinde, cesareti, bir kahramanlık derecesine yükseldi. İhtilâlin en şiddetli anında, ümitlerini kaybeden İmparator Jüstinyen, kaçmağa karar vermişti; saray rıhtımına bir gemi getirtilmişti. Fakat, Teodora, kendisini heyecanla bekliyen imparatorun karşısına, seyahat kıyafetiyle değil, en muhteşem merasim tuvaletiyle çıkmış:

— Siz gidebilirsiniz haşmetmeap... Bana gelince, bir şairin çok güzel bir sözünü hatırlıyorum: hükümdarlara lâyık en güzel kefen, onların hükümdarlık elbiseleridir!.. Bu saraya girebilecek olanlar, çatısını benim beynimin üzerine yıkacaklar, cesedimi ayaklarının altında paralıyacaklardır!.. Âdi bir kadın olarak yaşamaktansa, impartoriçe olarak ölmeği tercih ediyorum!.. diye bağırmıştı.

Vaktiyle fahişelik etmiş bir kadının ağzından dökülen bu sözler, Jüstinyen ve generallerini ümitsizlikten kurtarmış, General Belizer, saray muhafızlariyle, ihtilâlci halk üzerine saldırarak, kadın ve çocukları ayırdetmeden 50,000 kişiyi bir günde kılıçtan geçirmiş, ihtilâli kanda boğmuştu.

Teodora, 548 de, kanser illetinden öldü. Cenazesinde bir çocuk gibi ağlıyan Jüstinyen: «Benim uğur yıldızım mukaddes kadın... Büyük hükümdar... Benim mütefekkir arkadaşım, beni bırakıp nereye gidiyorsun!..» diye bağırmıştı.

TARİHİN BAŞLANGIÇ ÇAĞINDA DÜNYANIN İLK BÜYÜK CENGİNE SEBEBOLAN KADIN

GÜZEL HELEN

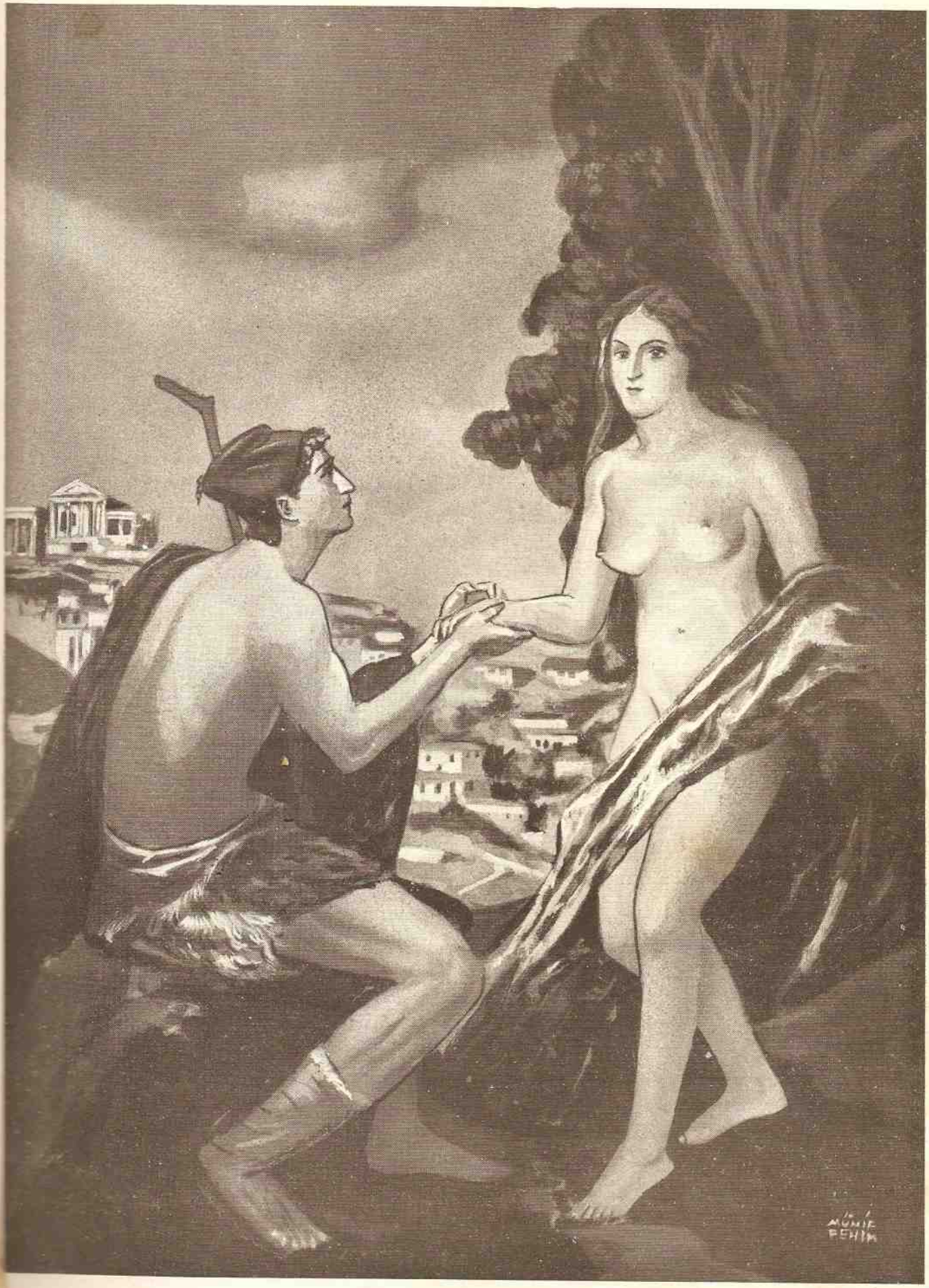

ge memleketlerinin en eski yedi beldesinin kendi hemşerileri olduğunu iddia ederek öğündükleri, büyük şair kör Omiros'un, bu gün bütün dünya dillerine çevrilmiş bulunan, İliyada adındaki cenk destanında anlattığı Trova muharebelerine, güzel bir kadının aşkı ve fuhşu sebebolmuştu.

Çanakkale boğazının Anadolu yakasında büyük ve zengin Trova beldesinin kıralı Priyamos'un on üç evlâdı vardı, bunların içinde de en sevgilisi, Pâris adındaki oğluydu; Pâris, güzellikte eşsiz bir delikanlıydı. Mâbudelerin güzellik müsabakasında, Afroditi'ye altın elmayı o vermişti.

Güzel Pâris, Yunan'da bir seyahate çıktı; yolu, İsparta'dan geçti, ve İsparta Kıralı Menelaos'un güzel karısı Heleni'ye âşık oldu; Afroditi, altın elmanın şükran borcunu, bu beyaz zanbağın gönlünü Pâris'ten yana çekmekle ödedi, Trovalı delikanlı, Heleni'yi memleketine kaçırdı.

Menelaos, karısını çılgınca seviyordu; Argos ve Miken Kıralı kardeşi Agamemnon'la beraber, bütün Yunan'ı ayaklandırdı; Yunan cengâverlerini Trova'lılardan alınacak namus intikamına çağırdı. Yunan'ın en namlı pehlivanları, en çetin cenk erleri, en parlak ve güzel silâhlarını kuşanarak, Menelaos ve Agamemnon kardeşlerin Trova cengi davetini kabul ettiler.

Güzel Helen

Pulat vücutlu Tesalya Prensi güzel Ahilea, Ahilea'nın can yoldaşı Lukris Kıralının oğlu nevcivan Patrokles, Telamon'un dev Ayaks; Oileos'un oğlu yavuz Ayaks; İtaki Kıralı kurnaz Odisevs, kahraman İraklis'in sevgili arkadaşı Prens Filokletis, Pilos Kıralı âkil ve kaîm Nestor, Kalidon Kıralının sevgili oğlu cesur Diyomedis, Truva cengine giden binlerce yiğitin en namlılarından birkaç tanesiydi...

Trova'lılar, iliyon adını verdikleri iç kaleye çekilmişlerdi. Trova'lıların en cesur cengâveri de Pâris'in büyük kardeşi Hektor idi.

İliyon kalesinin duvarları önünde on yıl süren cenge mâbutlar da karışırlar; Afroditi ve onun kanlı belâlısı cenk mâbudu Aris, Trova'lılardan yana olurlar; altın elmadan ötürü güzel Pâris'e kin besliyen diğer bütün dişi mâbutlar ve onların kardeşleri ve dostları, Trova'yı kan ve ateş içinde boğmağa çalışırlar. Fâni kahramanlar, tunç topuklu ayaklariyle yerleri sarsarak, iri pençeleriyle birbirini parçalıyarak, yıldırım gibi inen kılıçları kalkanlarında tutup zırhları delen oklar ve mızraklar atarak, mâbutları güzelliklerine ve kuvvetlerine hayran ederler.

Bir ara Yunanlıların en cesuru güzel Ahilea, Agamemnon'a gücenerek silâhlarını çıkarır ve çadırına çekilir. Onun er meydanını bırakması üzerine cenk talihi Trova'lılara döner, Büyük Hektor ortalığı kasıp kavurur, nevcivan Patrokles, Ahilea'nın silâhlarını alarak onun karşısına çıkmak cesaretini gösterir, fakat, bu güzel çocuk, Hektor'un amansız darbeleri altında yere serilir; Patrokles'in ölümünü haber alan Ahilea, yerinden bir pars gibi fırlar ve cenk alanına atılarak Hektorun teke tek cenge çağırır,, Truva'nın birinci kahramanını tepeledikten sonra, anasının ve babasının göz yaşlarına bakmıyarak onu ayaklarından cenk arabasına bağlar ve İliyon'un etrafında dörtnala sürükliyerek o nefîs pehlivan yapısını bir et ve kemik yığını halinde bırakır. Sağ ayağının topuğu müstesna, Ahilea'nın vücuduna ok kılıç ve mızrak işlemez; Pâris'in fırlattığı bir mızrağı, Afroditi yakalar ve Ahilea'nın ölümü Yunanlıları ümitsizliğe düşürüse de, merdane kazanamadıkları zaferi hile ile kazanırlar: kurnaz Odiseos'un tarifiyle tahtadan bir at yaparlar, içine fedaî kahramanlar doldururlar ve sonra gemilerine binerek cenkten vazgeçmiş gibi çekilip giderler. Trova'lılar, bu muhteşem at heykelini bir zafer ganimeti olarak İliyon'a almak gafletini gösterirler. Geceleyin tahta atın içindeki fedaîler yalın kılıç fırlayıp nöbetçileri öldürür ve kale kapısını, gün battıktan sonra gizlendikleri bir yerin arkasından dönmüş bulunan Yunan cengâverlerine açarlar. İliyon zaptedilir. Heleni'nin dilber âşığı, ihtiyar babasının gözü önünde parçalanır ve cesedi İliyon duvarlarından aşağı atılır, kıral Priyamos, evlâtları ve bütün Trova'lılar kılıçtan geçirilir, İliyon ateşe verilir.

İsparta Kıralı Menelaos, karısı güzel Heleni'nin kahpeliğini affeder, bütün kabahati Pâris'in güzelliğinde ve Afroditi'nin aldatıcı sözlerinde bulur, Heleni'yi hiçbir şey olmamış gibi kabul eder.

Güzel Heleni'nin uğursuz aşkı, yalnız Trova'yı mahvetmekle kalmaz Trova cenginden sağ dönebilen Yunan cengâverlerinin herbiri bir çeşit felâkete uğrar.

İNSAN NESLİNDE BİR KANSER URU OLAN ROMA GÜZELİ

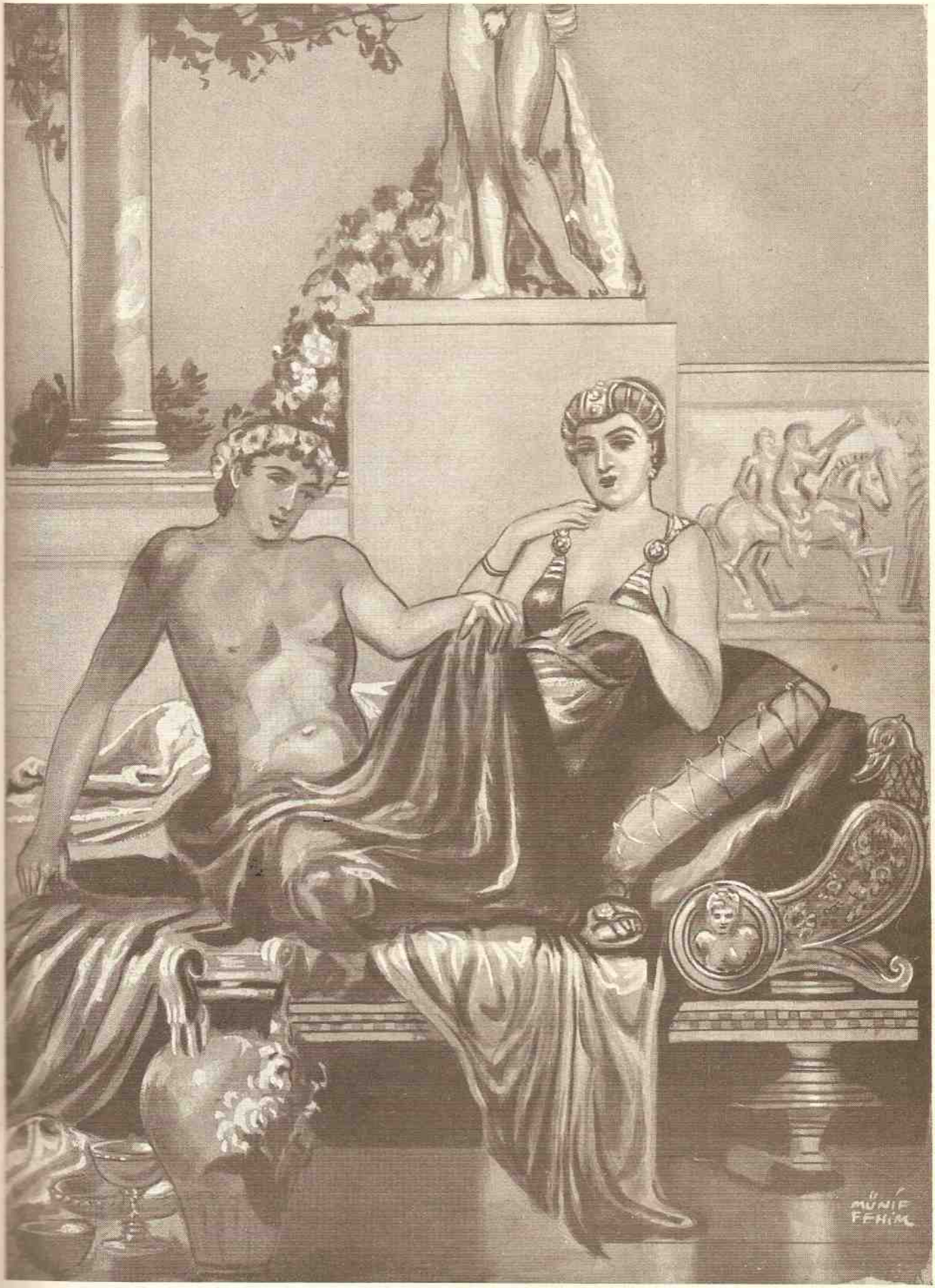
MESSALİNA

Roma güzeli Valerya Messalina ahlkı besliyen her şeyden mahrumdu: sanat aşkı yoktu, zekâ, zarafet ve incelikten mahrumdu. hattâ bir kadınlık gururu bile yoktu; en âdi bir hırsla altın, gümüş ve elmas gibi maddelerin esiri, vücudunun hizmetçisi oldu, gözleri, kulakları, elleri, yalnız şehvetle meşgul oldu yüreğini şehevî bir temastan başka hiçbir şey titretmedi. Bir büyük müverrih, onun için, nesli beşerde bir kanser uru idi, der.

Roma zenginlerinden Valeryus Messala Barbatus'un sulbünden Milâdın on beşinci yılı doğdu. Ahalisi kudret, kuvvet, haşmet ve servetle azmış dünyanın en muazzam beldesinde, kara saçlı, esmer tenli, kirpikleri gözlerinin aleviyleparıldayan bir ölüm çiçeği olarak açıldı.

Yirmi altı yaşında iken babasının yakın akrabalarından zengin, yüzce güzel, fakat ahmak, ve hayatı rezilâne eğlencelerle geçen Klodiyus ile evlendirildi. Bu adam iki defa nişanlanmış, üçüncüsünü zifafın tezine boşamış, dördüncü karısı Potiya Urgulassilla'yı azatlı kölelerinden Asyalı dilber bir delikanlı olan Mnester'in ağuşunda yakalıyarak koğmuş, beşinci karı olarak Messalina'yı almıştı. Bu izdivacın tezine de, Roma'da askerî bir ihtilâl deli imparator Kaligula'yı devirmiş, Klodiyus ordu tarafından imparator seçilmişti.

Klodiyus'a vardığı zaman Messalina'nın bakire olduğu iddia edilemez; nitekim, kocasının eğlence arkadaşları olan, kimisi Yunanlı, kimisi Anadolu'lu, hepsi genç ve güzel azatlı kölelere karşı kayıtsız

Messalina

kalmadı; Klodiyus'a da büyüğü erkek, Britanikos, küçüğü kız, Oktaviya, iki çocuk doğurdu.

Ahmak Klodiyus, devlet işlerini bu azatlılarla karısının ellerine bırakmıştı; Narsis, Pallas, Polip, Evodus, Harpokras, Posides; efendilerinin hem saltanatına hem de karısına ortak oldular. Klodiyus uykusunu, zar oyunlarını, sirkteki pehlivan güreşlerini düşündü. Kocasının umulmadık bir anda imparator seçilmesi, Messalina'nın hırslarını kamçılamıştı. İhtiyarlar gibi başı ve elleri titriyen, söz söylerken kekeliyen, kaba lâtifelerden hoşlanan Klodiyus, pek tabiî olarak Messalina'dan sadakat bekliyemezdi.

42 yılında imparatora karşı bir suikast fesadı keşfedildi; bu, Messalina ile azatlı âşıklarına, en zengin ve asîl Roma ailelerini mahvetmek için bir fırsat verdi. Roma, siyasî cinayetlere alışıktı, fakat Messalina, insan kanı içmekten zevk duyan bir canavar kesildi. İlk kurbanları, ikisinin de adı Julya olan, ve eşsiz güzellikleri Messalina'ya azap veren iki kadın oldu; malları musadere edildikten sonra sürgün edildikleri yerde boğazlandılar. Fıstıklıkları ve bağlariyle meşhur Lukullus bahçelerinin sahibi Valeriyus Asiyatikus, canının uğruna her şeyini vermeğe hazır olduğu halde cellât pençesinden kurtulamadı. Sokaklarından fuhuş ve sefahet akan muhteşem ve muazzam belde bir çalgılı sahaneye döndü.

Messalina, yatağına aldığı genç ve güzel erkekler için de bir afet oldu:

Montanus, zengin, güzel ve hayatının henüz bahar çağında bir çocuktu, bir akşam Messalina'nın kolları arasına bütün safiyetve gafletiyle atılmıştı, bir sabah da kendisini bir cellâdın ayağı altında buldu. Onu, Pompeos ile Sabinus'un boğazlanmaları takibetti. Klodiyus'un saltanat ortaklarından Polip ile Miron bir gün ortalıktan kayboldular. Klodiyus'un yeğeni Vinicius, Messalina'nın gece davetlerini kabul etmediği için, imperator tarafından asîl bir ölüme, damarlarını keserek intihara mahkûm edildi. Böyle, yüzlerce isim sayılabilir.

Messalina'nın maşuk ve âşıkları arasında kendisini ölümden kurtarabilen tek mesut sima, Luciyus Vitelliyus olmuştu; bu asîl ve zengin adam, canavar kadını çılgın gibi sevmişti, terliğinin bir tekini altın bir zincirle boynuna asarak muska gibi taşır, en kalabalık yerlerde, sokaklarda ve sirkte onu koklayıp aşkını ilân ederdi.

Messalina bir ara, Roma'nın en bayağı fuhuşhanelerine dadandı; kara saçlarını altın sarısı bir peruka altında saklıyarak,, Likiska adiyle bekçilerin, bahçıvanların, ırgatların ve hattâ hırsız ve katillerin kucaklarında dolaştı, Roma'nın en rezil insanlarına oyunlar oynadı, altın saçıp dağıttı.

Polip ile Miron'un ölümleri, öbür azatlıları korkuya düşürmüştü; Messalina'nın ölüm kemendi hiç beklemedikleri bir anda boyunlarına geçebilirdi; başta Narsis, onun vücudunu kaldırmak için Klodiyus'u kandırmağa çalıştılar. Fakat imparator, bin cilve ve işvesine meftun olduğu Kleopatra ve Kalpuriya adındaki esrarengiz şark güzeli cariyelerini kendi eliyle takdim eden lûtufkâr karısını feda edemiyordu. Hattâ öyle ki, üçüncü karısının koğulmasına sebep olan Mnester'in Messalina ile muaşakasına göz yumdu.

48 yılının bağ bozumu mevsimiydi, Messalina Siliyus adında bir çocuğa vuruldu: on sekiz yaşlarında var yoktu, Roma'lı bir esmer Apollon'du. Messalina'nın meş'um

alâkasından kurtulamadı; evvelâ zorla sevgili karısı Silana'yı boşadı; sonra, kendisini dehşet içinde bırakan bir teklif karşısında kaldı: Messalina, güzel Siliyus ile düğün dernek yaparak resmen evlenmek istiyordu...kümdarının karısı ile evlenmek!.. Bu, bir Romalı için pek müthiş bir şeydi.

Messalina, Siliyus'un evine yerleşti. Bu evi imparatorlar sarayının salonlarını ve hazinelerini soyarak süsledi. Kocasının Ostiya'ya yaptığı bir seyahatten istifade ederek de Lukullus bahçelerinde düğününü yaptırttı. Maşukunu şarap ve fuhuş mâbudu Bakkus'ün yerine koydu, en usta bir kalemin nezahetini muhafaza ederek anlatmasına imkân bulunmıyan düğün eğlenceleri başladı.

Vaka Klodiyus'a haber verildi; Siliyus'un bir gün kendi yerine imparator da olabileceği anlatıldı ve elinden Messalina'nın idamına ferman alındı. Lukullus bahçeleri askerlerle basıldı. Güzel Siliyus'la beraber, Messalina'nın bütün yâranı ve davetlileri amansızca boğazlandı. Sadık bir hizmetkârı, hemen çırılçıplak bulunan hanımını, anasının evine zor kaçırabildi; fakat bu kadın asîl bir Roma'lıya yakışan harekette bulundu, kızına intihar etmesi için bir hançer verdi. Ölüm!.. Bu müthiş şeyi Messalina hep başkaları için düşünmüştü. Eli titriyordu. Takibedenler yetişmişti... Karşısına çıkan ilk adam hançeri tutan sağ elinin bileğinden sımsıkı yakaladı:

— Cesur ol Messalina!.. dedi.

Bu gürliyen ses ve bileğini kavrayan erkek pençesi, üzerinde uyuşturucu bir tesir yapmıştı. Messalina serbest olan elini müthiş bir darbesiyle hançeri gırtlağına sapladı.

Ölümünü Klodiyus'a haber verdikleri zaman, imparator yemekte bulunuyordu. Hiç bir şey söylemedi; yemeğine, Roma'lılara has iştiha ve oburluğu ile devam etti.

NİL SAHİLLERİNİN ZEHİRLİ ÇİÇEĞİ

KLEOPATRA

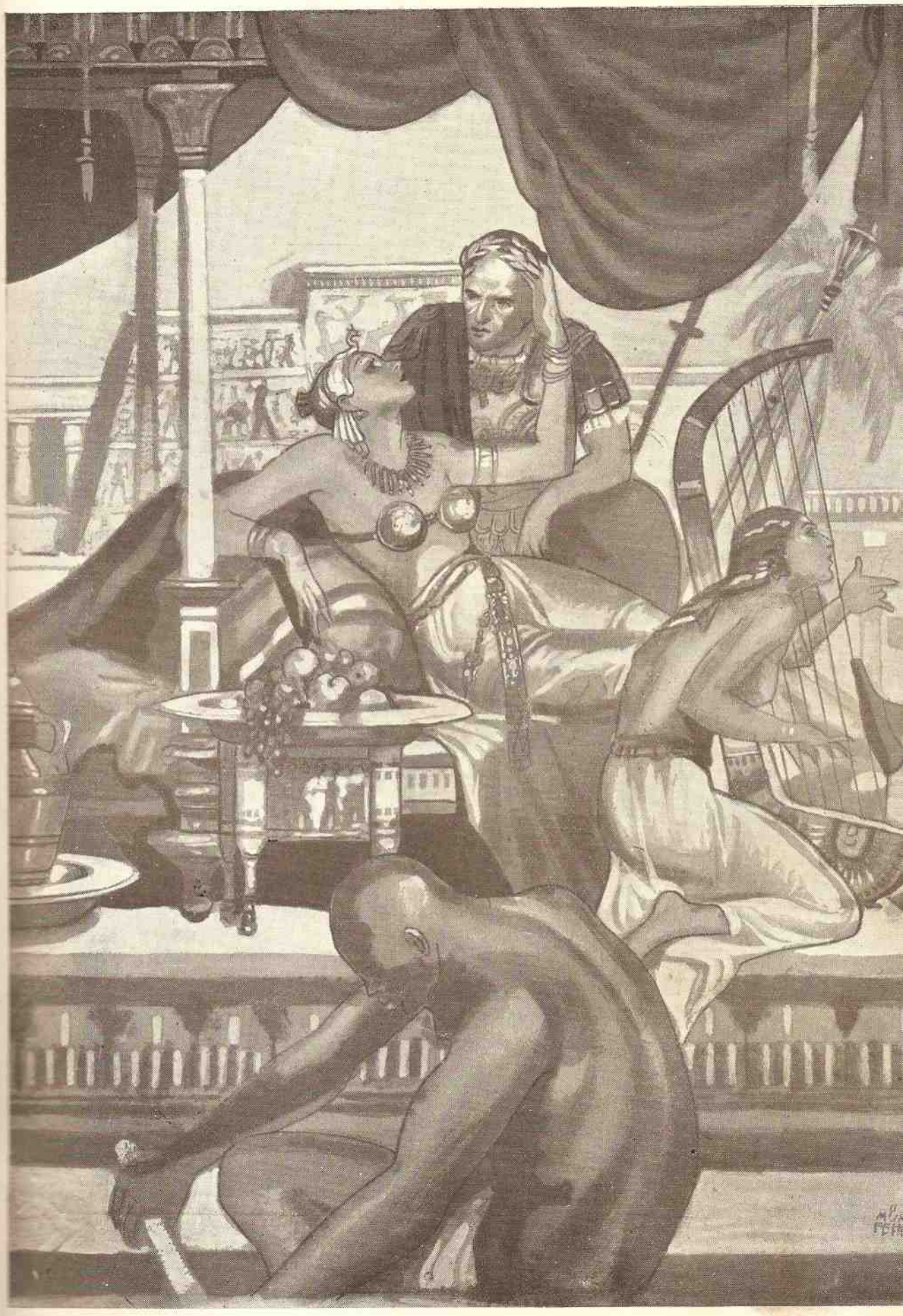
Sarkılaşmış Makedonya kanının bir esmer güzeliydi. Milâttan evvel 69 yılında Mısırlı bir prenses olarak doğmuştu; 17 yaşında iken de, dokuz yaşındaki erkek kardeşi Diyonisos ile beraber Mısır tahtına oturdu; eski Mısır'lıların kadim ananesine uymak için de kendisinden sekiz yaş küçük olan erkek kardeşiyle evlendi. Sonsuz bir saltanat ve haşmet hırsı vardı; Mısıra tekbaşına sahip olmak istiyordu, hazırladığı hükûmet darbesi muvaffak olamadı, halkın kendi aleyhinde bir kalkınmasiyle karşılaştı, Suriyeye kaçtı; ve orada asker toplıyarak Mısır üzerine yürüdü, Mısır kapılarından Pelus istihkâmları önünde kardeşi Diyonisos'un General Akillas kumandasındaki kuvvetli bir ordusunu buldu.

Bu sırada, şarkî Akdenizde çok mühim vakalar oluyordu: cihana hükmetmek istiyen Roma'lılar, gözlerini Mısır, Suriye ve Anadolu'ya dikmişlerdi. Roma'nın en namlı generallerinden Julius Çezar siyasî rakîplerinden Pompeos'u mağlûp ederek Mısır'a kaçırmış, kendisi de peşisıra İskenderiye'ye giderek Mısır'ın bu namlı başşehrini zaptetmişti. Kıral Diyonisos, kuvvetliye hoş görünmek için kendisine sığınan Pompeos'u idam ettirdi; ve Çezar'ın itimadını kazandı, öyle ki, Pelos önünden haber göndererek kendisiyle görüşmek istiyen Kleopatra'nın arzusunu reddetti. Fakat birkaç gün sonra idi, Sicilya'lı Apollodor Roma'lı generale gayet kıymetli şark halıları getirdi; Sicilya'lı Çezar'ın önüne birinci halıyı serer sermez, içinden, ana doğması çıplak esmer güzeli bir kız fırladı: bu, Çezar'ın huzuruna çıkarak onu güzel-

liğiyle bendetmeğe ahdetmiş olan Kleopatra idi. Hesabında yanılmamıştı: Roma'lı, Kleopatra'ya derhal âşık oldu; ertesi gün, kıral Diyonisos'a, Pelos'taki ordunun dağıtılmasını, ablasını da saltanat ortağı olarak kabul etmesini emretti. Fakat General Akillos ordusunu dağıtmadı, «kıralımız, Romalı'nın elinde esirdir, onu kurtarmak lâzımdır!..» diyerek İskenderiye üzerine yürüdü. Diyonisos da şehirden kaçmağa muvaffak olmuştu. Halk da Roma'lılar aleyhine ayaklandı. Şehirde büyük bir yangın çıktı, sayısız binalardan başka içinde 4 milyon kitap bulunan meşhur İskenderiye kütüphanesi yandı.

Bu sıralardadır ki Kıral Diyonisos Nilde yıkanırken boğuldu; Çezar, en küçük kardeşleri on yaşındaki çocuk Batlamyos'u ablasiyle evlendirdi. Kleopatra, Roma'lı âşıkının şerefine muhteşem ziyafetler verdi; Nil üzerinde, altın kaplamalı bir gemi ile bir balayı seyahatine çıktı. Bu seyahat dönüşünde, Çezar, Mısır'dan gelen Kleopatra'yı bir oğlana gebe bırakarak ayrıldı: Kleopatra Çezar'ın oğluna «Çezaryon» adını verdi; ve bebeği alarak Roma'da diktatörlüğünü ilân etmiş olan âşığını ziyarete gitti. Çok parlak bir surette karşılanan Mısır'ın güzel kıraliçesi, bilhassa asîl Roma'lı kadınlar arasında hararetli bir dedikodu mevzuu oldu.

Çezar'ın öldürülmesi, Mısır kıraliçesini kuvvetli bir yardımcıdan, hakikî bir dosttan mahrum bıraktı. Diktatörün hâtırasına sadık kalarak dostlarının dostu oldu; bunların arasında bilhassa Antonyus'a karşı aşırı bir alâka gösterdi. Roma'nın şark serdarı tâyin edilen Antonyus, Mısır kıraliçesinden yardım istedi ve onunla cenubî Anadolu'da Tars şehrinde görüşmek arzusunu bildirdi. Kleopatra, Roma'nın bu yeni yıldızının gözlerini de şark debdebe ve haşmetiyle boyadı: Tars mülâkatına yelkenleri erguvan renkli atlastan, teknesi altın kaplama bir gemi içinde gitti Kendisi, şehvet ve garam mâbudesi Afroditi'yi taklidederek çırıl çıplak soyunmuş, altın pullu bir tüle bürünmüştü. Oturduğu tahtın ayakları dibinde on ile on dört yaş arasında, gözleri bağlı, ellerinde altın oklar ve yaylar aşk mâbudu Eros'u temsil eden yüze yakın birbirinden güzel çıplak erkek çocuklar dizilmişti. Asma bahçelerle süslenmiş altın kadırganın iki yanında, deniz perilerini temsil eden yüzlerce genç kız yüzüyordu. Bu şehvet alayına, zengin bir saz takımının nağmeleri katılıyordu. Roma'lılar bir rüya gördüklerini sandılar. General Antonyus, kıraliçenin gemisinde bir ziyafete çağırıldı ve o geceyi, Mısır'lı Afroditi'nin koynunda geçirdi; ordusunu zabitlerine bırakarak kıraliçe ile beraber Mısır'a gitti. İki yıl onun dizi dibinden ayrılmadı. Kleopatra, üç çocuk da ona doğurdu: bunlara İskender, Batlamyos, Kleopatra isimleri verildi. Antonyus bir ara Roma'ya döndü, hattâ Kleopatra'yı unutur gibi oldu. Roma'nın en parlak şöhretlerinden general Oktaviyus'un kız kardeşiyle evlendi. Tekrar şark serdarı oldu, Kleopatra'nın aşkı yeniden alevlendi. Mısır'a gitti. Maşukasını kırallar kıraliçesi, Çezaryon'u Mısır ve Kıbrıs kıralı, İskender'i Ermenistan kıralı, Batlamyos'u Suriye kıralı, Kleopatra'yı Sirenaik kıralı ilân etti. Bu hareketi, Roma devletinin hükümranlık haklarına tecavüz sayıldı, Senato, Kleopatra ile Antonyos'u Roma'nın düşmanı ilân etti; Mısır'a karşı harb açarak Oktaviyus'u serdar tâyin etti. Milâttan evvel 31 yılı baharında idi. Antonyus, Kleopatra ve Mısır donanmasiyle Yunan'a geçerek asker topladı. Oktaviyus ile Antonyus arasındaki tarihî deniz muharebesi Yunan'ın Adriyatik sahilinde Akçiyum mevkiinde oldu. Harbin en kızgın bir anında idi, zafer henüz ortada idi, Antonyus büyük ümitle dövüşürken, Kleo-

Kleopatra

patra'nın 60 Mısır gemisiyle muharebe meydanından ayrıldığını gördü!.. Bu bir cinnetti. Bu müthiş bir kahpelikti... Donanmasını düşmanın eline bırakan Antonyus, Mısır kıraliçesinin kadırgasına atladı. Dünya imparatorluğuna ebediyen veda ediyordu. İskenderiye'ye kadar üç gün üç gece geminin kıçında dümen yanında oturdu. Başını ellerinin arasına alarak, maşukasının bu müthiş ihanetini kimin hesabına yaptığını düşündü; ve Kleopatra ile konuşmadı. Onu affedebilmek için harbden korkmuş olduğunu kabul etti. Ölüm, Antonyus'a pek yakın görünüyordu. Mısır'a ayak basar basmaz, çılgın bir sefahet hayatına daldı.

Akçiyom'da umulmadık; kolaylıkla zafer kazanan Oktaviyus, firarî âşıkları takibetmek için acele etmedi. Evvelâ Suriye'ye gitti, sonra Mısır kapısında göründü. Kleopatra, izini kaybettirerek kaçabilmek için evvelden hazırlattığı mezarına gizlendi, ölüm haberi yaydırttı. Buna ilk inanan Antonyus oldu ve kendisine hançer saplıyarak intihar etti. Fakat derhal ölmedi. Kıraliçenin sadık bir cariyesi vasıtasiyle, yaralı Antonyus bir ip bağlanarak kıraliçenin mezarına indirildi ve orada, maşukasının kolları arasında can verdi.

İskenderiye'yi zapteden Oktaviyus, Kleopatra'ya, Roma'lı âşıkı için mutantan bir ceanze merasimi yaptırmak üzere izin verdi.. Antonyus, hükümdarlara lâyık parlak bir törenle gömüldü. Kleopatra, Oktaviyus'u da teshir edeceğini umuyordu. Fakat, kendisine hayatı hakkında kat'î teminat veren, ve şanına lâyık bir misafir gibi Roma'ya götüreceğini söyliyen bu genç generalin bakışlarını beğenmedi. Bu gözlerde bir âşık bakışı yoktu, Oktaviyus'un zafer alayında Romalı'lara bir esir gibi teşhir edileceğini anlıyan Kleopatra, ölümü tercih etti.

Evvelden emrettiği müthiş bir engerek yılanı, meyva ve çiçek dolu bir sepetin içinde saklanarak getirildi. Nil sahillerinin zehirli çiçeği, kendisini bir engerek yılanının zehirli dişlerine dağlatarak intihar etti.

ROMA SARAYINDA CİNAYETLER. FERRARA SARAYINDA ŞİİRLER İLHAM EDEN KADIN

LUKREÇYA BORJİYA

Lukreçya Borjiya, fuhuş ve cinayet bahçelerinde açmış masum bir çiçeğin adıdır; Papalık tacını on bir yıl başında taşımış, dinsiz Aleksandr Borjiya VI. nın bu melekler gibi güzel kızı, Milâdın 1480 yılında Roma'da doğmuştu; otuz dokuz yaşında Ferra'da öldü.

On beşinci ve on altıncı asırlar, İtalyanın fikir ve sanat hayatında bir altın devridir. Binlerce filozof, şair, heykeltıraş, ressam ve mimarın, yer yüzünde hiç bir memlekete nasip olmıyan bir bollukla yetiştiği bu asırlarda «güzellik» İtalyanların yegâne endişesi olmuş, din ve ahlâk kaygıları güzellik aşkına ve dünya lezzetlerine feda edilmişti. Parlak ve incelmiş bir medeniyet, derin bir ahlâksızlıkla yoğrulmuş, servet ve şehvet uğruna her türlü tecavüz ve en şeni cinayetler, birer eğlence, spor yerine geçer olmuştu. «Hıristiyanlığın, İtalyanların ruhunda mülga bulunduğu bu devirde», düşmanlarına karşı, yerine göre zehir, hançer ve kurşun kullanmaktan çekinmiyen Borjiya'lar, İtalyanın en zengin ve muhteşem saraylarında zarafet ve incelikleriyle ve erkekli kadınlı harikulâde güzellikleriyle en büyük şöhretlerinden biridir. Aleksandr Borjiya ile büyük oğlu Sezar için, melek yüzlü Lukreçya, her şeyden evvel, kârlı izdivaçlar yoliyle servetlerini artıracak bir vasıta idi.

Sezar Borjiya, kız kardeşini, daha pek küçük bir yaşta iken birbiri arkasından iki İspanyol asılzadesine vâdetti; fakat, babasının Roma tahtına hükümdar seçilmesinden sonra, daha zengin bir izdivaç hazırladı: Lukreçya'yı, henüz on üç yaşında iken, Milân haneda-

Lukreçya Borjia

nının bir aşk çocuğu olan Pesro senyörü Jan Sforça'ya verdi. Lukreçya ilk kocasına çılgın bir sevgi ile bağlandı. Bir akşam, Senyör Jan'ın uşağı Ciyakomo madamın odasında bulunuyordu; Prens Sezar'ın geldiğini haber verdiler; Lukreçya, uşağı bir kanapenin altına gizledikten sonra kardeşini kabul etti. Ölümleri kendisine bir menfaat temin edenleri yok etmek için yanında meslekten yetişme caniler gezdiren Sezar, kız kardeşine, Jan'ı öldürmeğe geldiğini söylemekten çekinmedi ve onu bulamamaktan duyduğu bir teessürle çıkıp giderken, er veya geç hançerlenecek olan kocasına göz yaşı dökmekte halkı olduğunu söylemeyi de unutmadı. Ciyakomo'yu sakladığı yerden çıkaran Lukreçya, bu genç ve güzel adama:

— İşittin ya... dedi, şimdi koş, kendisine haber ver; Roma'nın her sokağının köşesinde ona saldıracak hançer ve kementler bekliyor...

Cins bir Türk atına sıçrıyan Pesaro Senyörü, Roma ile Pesaro yolunu 24 saatte aldı; bir gün bir gece ağzından köpükler saçarak durmadan koşan hayvan, efendisini selâmete ulaştırdıktan sonra çatlıyarak ölmüştü. Papa, kızının nikâhını feshetti; Lukreçya, kilisenin kararı kendisine tebliğ edildiği zaman, hüngür hüngür ağladı.

1498 de, Lukreçya'ya bir koca bulunmuştu, bu henüz on yedi yaşında bir nevcivan, İtalya'nın en zenginlerinden güzel Alfonso de Biscegli idi.

1500 yılı, İtalya'nın her tarafında çılgın eğlencelerle karşılanmıştı; on altıncı asrın ilk günü, Sen Piyer kilisesinde yapılan büyük bir ruhanî âyinde bulunmak üzere mâbedin merdivenlerinden çıkarken, Alfonso, dört maskeli serserinin hücumuna uğradı; dört hançer darbesiyle yere serildi; ölmemişti, karısı tarafından itina ile tedavi edildi; fakat, vakanın otuz dokuzuncu günü, Sezar, cellâtlarının en müthişi olan Mikelotto'yu alarak hastanın odasına girdi; baş ucunda duran Lukreçya'yı kovarak, zavallı çocuğu boğdurttu; ceset Tamlar sarayından Tibr ırmağına atıldı. Lukreçya dehşet ve nefret içinde Nepi şatosuna kapandı.

1498 de, Lukreçya Borjiya, bir oğlan doğurmuştu; Ciyovanni adı verilen bu çocuk için prensesin kardeşi deniliyordu; Aleksandr, küçük Ciyovanni'yi evvelâ Sezarın çocuğu olarak ilân etmişti, Roma halkına hitaben kaleme aldığı ikinci bir beyannamede de onun kendi oğlu olduğunu ilân etmişti!.. Her ne hal ise, Borjijya'ların muasırları, baba kız ve oğul kız kardeş arasında korkunç bir zinadan ikrah ile şüphelenirler; yine aynı muasırlar, Vatikan sarayında, Fatih Sultan Mehmed'in esir oğlu Sultan Cem şerefine yapılan parlak eğlence âlemlerinden birinde, Lukreçya'nın, çıplak vücudunu tüllere sararak raksettiğini, babası ve kardeşi tarafından bu şarklı prense peşkeş çekildiğini, Cemin, bu rezalet sahnesinde eşsiz bir ahlâk metaneti gösterdiğini naklederler...

Lukreçya'yı Roma'nın muhteşem cinayet ve fuhuş batağından kurtaran Ferrera Dükası Alfonso d'Est oldu; katil Papanın güzel kızının bu üçüncü kocası, onu kendi memleketine götürdü. Lukreçya, ömrünün son yıllarında Ferrera Dükalarının sarayında, ressamlardan, heykeltıraşlardan, musikişinaslardan, şair ve filozoflardan mürekkep bir kalabalığın dilber ve zarif bir melikesi oldu. İtalyan şiirinin büyük üstatlarından Arioste, en güzel şiirlerinin ilham kaynağı, Ferrera Düşesinin güzel gözleri olduğunu söylemişti; Roma'da cinayetler, Ferrera'da şiirler ilham eden bu güzel gözler, hayatta otuz dokuzuncu baharında kapandı.

YÜZ KOCALI İMPRATORİÇE KATERİNA

de eski Petersburg'taki Romanof'ların tahtına oturan Petro III, 34 yaşında, aptal ve ayyaş bir adamdı. Bir Alman prensesi olan karısı Katerina d'Anhalt-Zerbst ise zeki, haris ve hiç de çirkin olmıyan bir kadındı. Kocasından bir yaş küçüktü. Muasırı Prusya kıralı Frederik'in dediği gibi, «kolundan tutulp yatmağa götürülen bir çocuk gibi» kocasını Romanof'ların tahtından indirerek hapsettirmiş ve kendi hükümdarlığını ilân etmişti. Dört gün sonra da Petro III. ün «bir dimağ hastalığı ile ihtilât eden kanlı basurdan» öldüğü bildirilmişti. Bugün, Petro'nun boğularak öldürüldüğü, tarihin aydın bir cinayetidir.

Katerina II., Rusya tahtında 34 yıl hükümran olmuştur; 1696 da altmış yedi yaşında olarak ölürken de Rusya'yı Avrupanın en büyük ve en kuvvetli devletlerinden biri olarak bırakacaktı. Bir İngiliz elçisine, «bence ya saltanat sürmek yahut ölüm vardır» diyen Katerina, bir Alman kadını olduğunu tamamen unutmuş, kendisini Rusya'nın ve Rus milletinin hizmetkârı bilmişti. Kendi kendisini anlatırken: «İyi kadındır, neşeli, cumhuriyetçi ve iyi kalblidir!» derdi. Tahsili, bir hükümdara yakışacak derecede idi; bilhassa Fransız muharrirlerini okurdu; günde on beş saat çalışırdı. Bir Rus şairi ondan bahsederken: «Otuz dört sene noktasından ayrılmamış Rusya'nın nöbetçi neferi!» demişti. Katerina, aynı zamanda devrinin büyük bir siyaset artisti, usta bir politika reklâmcısı olmuştu. Filozof Volter'e koltuklarını kabartacak mektuplar yazar, kitaplarına bol bol telif hak-

Yüz kocalı imperatoriçe Katerina

ları öder; Diderot' un sıkıntıda olduğunu haber alır, kütüphanesini satın alarak gayet nazikâne yardımda bulunduktan sonra, büyük âlimden, bu kütüphaneyi kendisinin Parise geleceği zamana kadar muhafaza etmesini rica ederdi; riyaziyeci Alember'e torununun fahrî hocalığını teklif ederdi. Bu muharrirler, filozoflar, âlimler de ona bir isim verirlerdi: «Şimal Semiramis'i!.. Büyük liberal hükümdar!» derlerdi.

Avusturya ve Prusya ile beraber Lehistanı taksim eden, Osmanlı İmparatorluğundan Kırım memleketini alan bu kadın, ölürken muazzam bir memleket, bu memlekette çok münevver bir yüksek tabaka, muntazam bir hükûmet, fakat mutaassıp, cahil ve sefil milyonlarca tebaa bırakmıştı. Otuz dört yıllık saltanatında bitip tükenmiyen aşk maceraları ise, tarihçilere ve romancılara yıllarca tükenmek bilmiyen bir mevzu kaynağı olacaktı. Katerina II. ya Şimal Semiramis'i diyenlerle beraber «Şimal Mesalin'i!» diyenler de vardır. İffet ve namus kelimelerine hiçbir vakit kıymet vermemiş olan bu kadının ilk sevgilisi, daha kocasının veliahtliğinde Serj Soltikof olmuştu. Doğuşundaki bir bedenî ârıza ile kocalık vazifesini ifa edemiyen Prens Petro'ya, genç Soltikof herhalde bir rakîp sayılmazdı. Bu ilk gözdeyi Ponyatovski unutturdu. Bir Leh asılzadesi olan Stanislas Ponyatovski, güzel, zarif, sevimli bir gençti. Yaşattığı tatlı günlerin karşılığı, maşukası tarafından Polonya tacı ile ödendi, Katerina'nın ve Rus ordusunun himayesinde Lehistan kıralı oldu. Ponyatovski'den sonra, çariçenin yanında Gregor Orlof göründü. Sevgililerin arasında da en uzun hüküm süren bu oldu. Kardeşi Aleksi Orlof ondan bahsederken, «Herkül kadar kuvvetli ve Calut gibi dev yapılı» diyor. Kaba bir adamdı, fakat kurnazdı. İmparatoriçe üzerindeki nüfuzunu iyi anlamıştı. Katerina ile sık sık kavga ederdi; bilhassa körkütük sarhoş olduğu zamanlar onu bırakıp kaçar, eğlenmek için başka kadınlara koşardı. Onun bu halleri imparatoriçeyi daha fazla üzerine düşürtürdü. Bir muasırı, Orlof için: «Besili ve çok güzel bir hayvan!» demişti. Nihayet bir gün, Katerina bu haşin adamdan bıkıverdi, kollarının arasına muhafız alayının küçük zabitlerinden birini aldı: Vasilçikof!.. O sırada Orlof, Eflâk'ta, Osmanlı murahhaslariyle sulh müzakerelerinde bulunuyordu. Vakayı haber alınca Petersburg'a koştu. Bağırdı, çağırdı, yalvardı. Katerina taş gibiydi; küçük Vasilçikof ile sarayına kapanmış olan çariçe kimseyi kabul etmiyordu. Fakat bu çocuğun görgüsü basit, tahsili kıttı. Tek kıymeti körpe güzelliğiydi, Katerina ondan pek çabuk bıktı. Yerine Mareşal Potemkin geçti.

Potemkin'in yüzü güzel değildi, fakat iri yapılı, olgun yaşta ve fevkalâde enerjikti. İhtirasları ve politika sahasında görüş yakınlıkları aralarında kuvvetli bir bağ oldu. Bu Rus mareşali sarayda yerleşti. En büyük Rus zadegânına bir uşak muamelesi yaptı. İmparatoriçenin yanına gecelik entarisiyle, yalınayak, başı açık gidecek kadar lâübali davrandı. Hattâ imparatoriçe, resmen evlenmeleri için bir müddet de boş yere ısrar etti.

Nihayet bir gün, imparatoriçe, mareşala 100,000 altın rubleye bir konak satın aldı, bir o kadar daha masraf edip döşettirdi; senevî 775,000 rublelik bir tahsisat ile Potemkin'i oraya attı. Saraya yeni bir sevgilinin alınacağı anlaşılıyordu; bu yeni gözde Zavadovski idi. Genç, güçlü kuvvetli güzel bir delikanlıydı, fakat saltanatı pek kısa sürdü. İmparatoriçe bu adamı nereden bulmuştu? Bilinmiyordu. Zavadovski sarayda düşman

DELİ PETROYA AŞKI ÖĞRETEN KADIN

KATERİNA

On sekizinci asrın başında, Rusya, dünyanın en geri memleketlerinden biriydi. Ruslar korkunç bir miskinlik içinde yaşıyorlardı: sakallarını göbeklerine kadar uzatırlar, kolları geniş ve uzun etekleri yerlerde sürünen esvaplar giyerlerdi. Gayet kaba insanlardı. «İnsan karısını kendi canı gibi sever, ve eşeği gibi de döver» derlerdi. Halk, Boyar adını taşıyan bir zadegân sınıfiyle mujik denilen köylü sınıfına ayrılmıştı. Mujiklerin hali esirden farksız, acınacak bir şekilde idi. Pop denilen Rus papazlarına gelince, cahil ve hurafeciydi. Çok iptidaî bir devlet teşkilâtına sahiptiler. Çar adını taşıyan hükümdar, milletin babası sayılırdı. Sonsuz salâhiyetleri vardı. Önlerinde eğilmiyen başlar, aman verilmeden kesilirdi. Çarlar Moskova'da otururlardı. Memleket zaman zaman açlıktan doğan köylü isyanlarına, saray cinayet ve entrikalarına, askerî ihtilâllere sahne olurdu. İşte bu geri memleketten modern bir devlet çıkaran, Rusyaya garp medeniyetinin kültürünü sokan, birbiri arkasından birçok inkılâplar yapan, Rusya'nın komşularile durup dinlenmeden harbler yaparak memleketini büyüten ve zenginleştiren, çılgın, kaba, fakat münevver büyük bir hükümdar olan Deli Petro oldu.

Petro'nun hayat ve menkıbeleri, bir roman mevzuudur. İki metre dört santim boyunda olan, Saksonya Dükası Ogüst'ün verdiği bir ziyafette önündeki gümüş tabağı balmumu gibi iki parmağı arasında ezip büken, 48 saat durmadan votka içen bu dev yapılı hükümdar, yeni yapılmakta olan Petersburg şehrinden Lehistan'a giderken Li-

vonya valisi ve sevgili gözdesi Menşikof'u evine inmişti. Petro'nun kabalığı ile tezat teşkil eden güzel ve zarif Menşikof, efendisine, zengin bir içki sofrası hazırlamıştı. Sofrada birçok kadınlar hizmet ediyordu. Bunlardan biri müstebit hükümdarın gözüne çarptı, adını sordu; Menşikof: «Katerina, maşukam...» dedi.

Katerina, İsveç Kıraliyle yapılan son bir muharebede General Şeremetef'in eline esir düşmüştü, bir İsveç zabitinin karısıydı, aslı Liovina'lıydı. harikulâde dilberdi. General, bu kadını çarın gözdesine hediye etmiş, kadın yeni sahibini pek kısa bir zamanda çılgın bir aşkla bendetmişti.

Petro, Katerina'yı güzel buldu, yanına alıp konuştu; bu sefer, zekâsına da meftun oldu. Okşamağa ve öpmeğe başladı. Petro, ömründe yalnız yatamazdı. Uykusunda korku nöbetleri geçirirdi. Gece koynuna alacak kadın bulamazsa iç oğlanlarından biri alırdı. Harblerde de rastgele, bir general, yahut âdi bir nefer çarın koynuna girerdi.

Sofradan kalkınca, Petro, önündeki şamdanı Katerina'nın eline verdi. Menşikof bir şey söyliyemedi. Katerina o geceyi çarınn koynunda geçirdi. Bu seferlik çar, bu tek gece ile iktifa etti. Dilber kadını, sahibi Menşikof'a bırakıp seyahatine devam etti.

Aradan yıllar geçti. Menşikof'un kötü idaresi yüzünden çıkan bazı karışıklıkları bastırmak ve gözdesini azıcık tedibetmek için Petro Liovina'ya geldi, kaba küfürlerle azarladıktan ve tokatladıktan sonra Menşikof'un sofrasına oturdu. Onun votkasını içerek gönlünü aldı. Sofrada yine kadınlar hizmet ediyordu. Çar, Katerina'yı hatırladı; adını unutmuştu:

— O nerede?.. diye sordu.

Menşikof, metresini meydana çıkarmağa mecbur oldu. Katerina, bütün cazibe ve letafetiyle çarın yanına oturdu; çar, kadının doldurduğu ilk kadehi Menşikof'a uzatarak:

— Al, iç!.. dedi.

Sonra, itiraz kabul etmiyeceğini anlatan çatık bir bakışla:

— Onu götürüyorum!.. diye ilâve etti.

Katerina, o geceyi ve ondan sonra iki geceyi çarın yanında geçirdi. Üçüncü gündü, Petro, Menşikof'u çağırdı:

— Katerina benim yanımda kalacak... Bu kadın bana zevk veriyor... Sizlerin aşk dediğiniz şeyi öğreniyorum... Onu bana bırakmaklığın lâzım, Menşikof!.. dedi.

Katerina'ya kadar Petro, bir parsa benzer. Geceleyin koynunda yatanları, harb meydanında bir düşman gibi görür, sabaha kadar onları parçalarcasına hırslarını tatmin ederdi; dişliyerek et parçaları kopardığı olurdu. Katerina ona, ilk defa, hakikî sevginin letafetini, inceliğini öğretti Onun ilk ve yegâne maşukası oldu. Pars, bir ceylân kadar uslandı. Ayaklarına kapanarak güzel Liovina'lıya sadakat yeminleri verdi. Onu çariçe yaptı; ondan iki kızı oldu. Fakat bir gün, bu güzel kadından ufak bir şüphesi bir an içinde Petro'yu yine canavarlaştırmıştı. Prenseslerden birinin hizmetinde bulunan bir genç Fransız kadını, vakayı şöyle anlatır:

— Mabeyncilerden genç ve güzel Moens de la Kruva, Katerina'nın nazarlarını üzerine çekmekle suçlanarak Petersburg'da muhakeme ediliyordu. Çar, tekbaşına ve birdnbire, iki prensesin bir çok genç kızlarla beraber el işleri işledikleri salona girdi. Yüzü

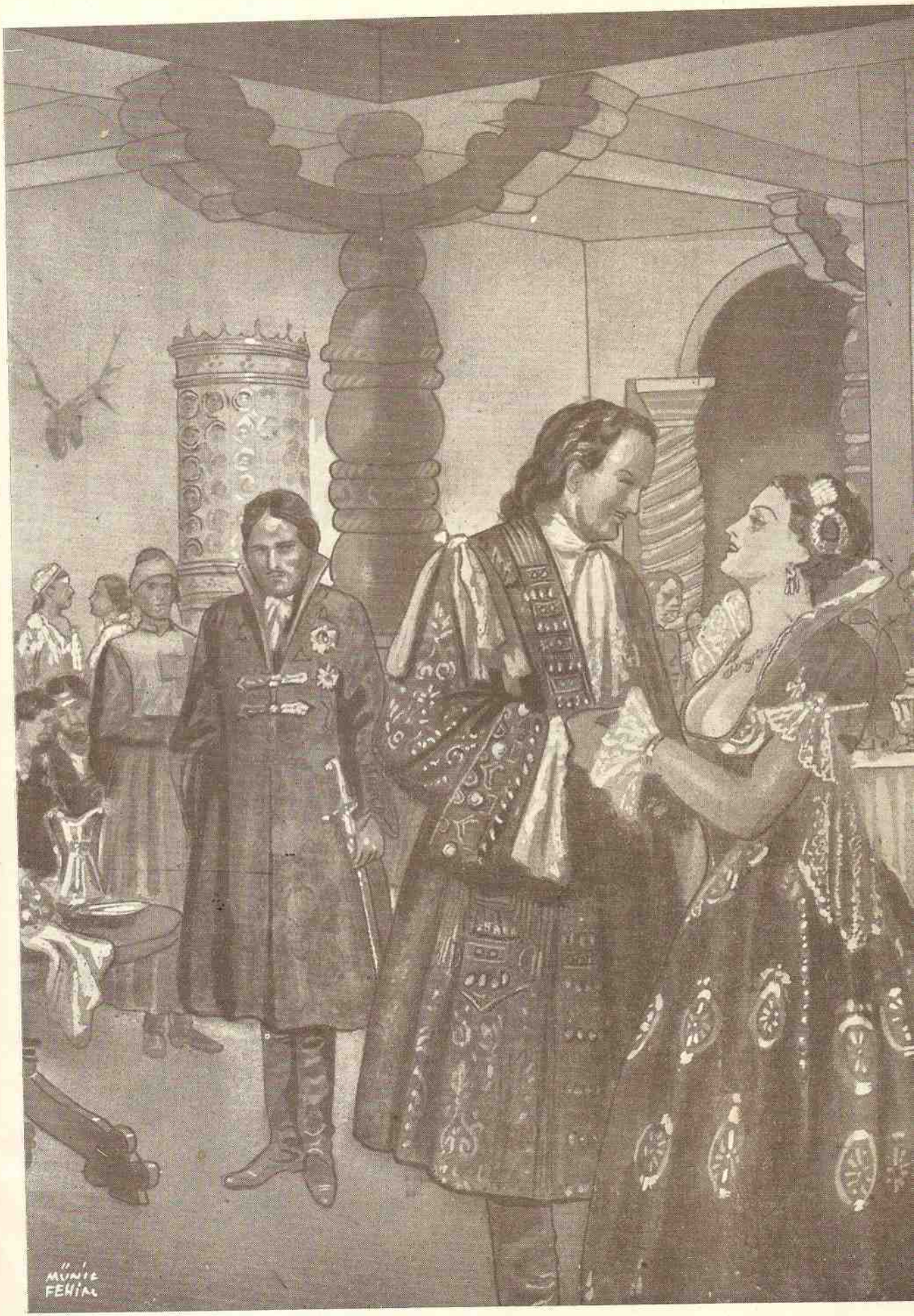
kazanmamağa çalıştı, ve bir gün de sessizce çekilip gitti. Yerine geçen Zoriç ise herkesin gözünü kamaştırdı:

Sarayda ilk defa bir hüssar zabiti olarak görülmüştü. Bir Adonis kadar güzeldi. Kısa bir zaman zarfında imparatoriçe bu güzel çocuğu altına boğdu. Zoriç, Katerinanın ayaklarına kapanarak minnet ve şükranlarını arzettikten sonra, yerini, kulaklara daha hoş bir tesir yapan Korsakof'a bıraktı. Korsakof'u bizzat imparatoriçe yetiştirmişti. Sarayın muhafızlarından bir delikanlıydı. Bir gün vücudunun güzel yapısı ve yüzünün halâveti çariçenin gözlerine ilişti. Neferler koğuşundan Katerina'nın yatak odasına alındı. Oradan da politika hayatına atıldı, namlı bir diplomat oldu.

Korsakof'tan sonraki gözdeler o kadar çabuk değiştiler ki, isimleri zikredilmeğe değmez... Yıllar akıp geçerken çariçe ihtiyarlıyordu. Katerina, bir ara süvari zabiti Lanskoy ile karşılaştı; imparatoriçe bu gence karşı hakikî bir aşk duyar gibi oldu; güzel, zarif, yakışıklı ve terbiyeli Lanskoy için Katerina daima bir «haşmetli imparatoriçe», «lûtufkâr velinimet!» oldu. Lanskoy, kıskanç Potemkin'in hazırlattığı bir zehirle öldürüldü. Katerina, samimî olarak tam bir yıl onun matemini tuttu.

Nihayet sarayda yeni gözde, Yermolof peyda oldu; iki sene sonra o da uzaklaştı. Çariçenin son Kırım seyahatinde, yol arkadaşı Momonof adında ve henüz yirmi beş yaşlarında bir delikanlıydı; Katerina ise altmışını geçmişti; bu genci biraz da ana şefkatiyle seviyordu. Eski maceraların hayal âlemi içinde yaşıyordu. Eski gözdesi Mareşal Potemkin'in ölümünü işittiğinde günlerce hıçkıra hıçkıra ağladı.

Katerina II. nın ölümü anî bir felç darbesiyle oldu.

Deli Petronun karısı Katerina

NEL KULESİ FACIASINI YARATAN KADIN

BURGONYALI MARGERİT

Burgondıya'lı Margrit, Milâdın 1305 yılında Paris sarayına gelin geldiği zaman henüz on beş on altı yaşlarındaydı.

İçi koyu kumral, dışı altın yaldızlı olan saçları, hırçın bir perişanlıkla lüle lüle omuzlarına dökülüyordu, alnını bir sıra kâkül oyası süslüyordu. Kalın ve kıvırcık kirpikleri, ejderhaların maviye çalan pullarından daha koyu olan gözlerinin sert bakışlarını gizliyemiyordu; fakat bu sert bakışlarda öyle bir tatlılık vardı ki, karşısındakini hem korkutuyor, hem de ümide düşürüyordu.

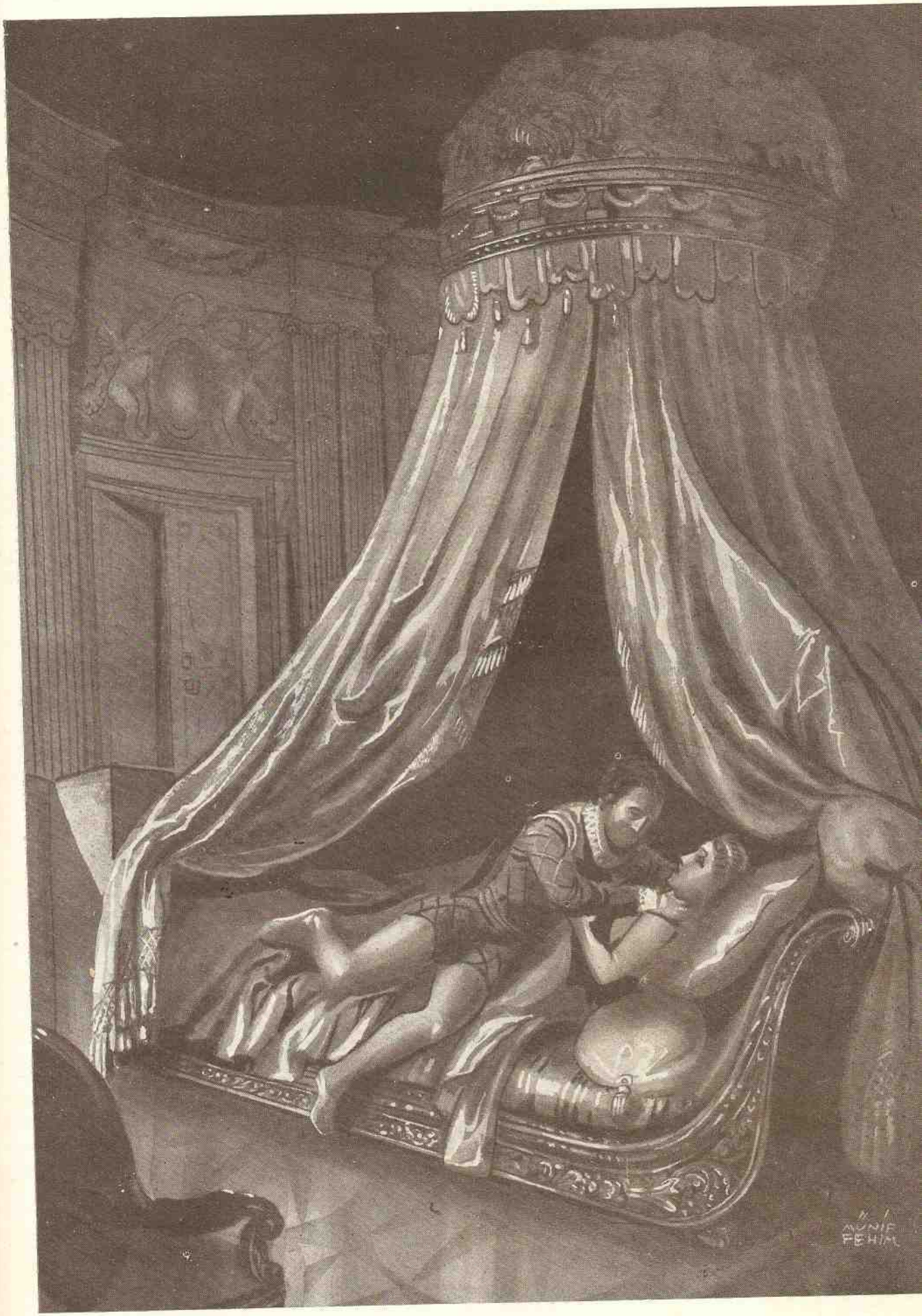
Fransa tahtının veliahdi olan kocası Lui, Margrit'ten bir yaş kadar büyüktü, çirkin değildi, fakat kaba ve kavgacı bir delikanlıydı. Daha ilk karşılaştıkları gün dünya güzeli karısının nefretini kazandı; buna karşılık iki görümceyi pek çabuk sevdi. Jan ve Blanş adındaki bu iki prenses, güzel karısını erkek arkadaşlariyle içki, kumar ve kavgaya feda eden kardeşlerinin böyle bir aşk hazinesine layık olmadığını teslim ettiler. Üçünün yaşı elliyi doldurmıyan küçük prensesler, büyük bir cüretle, fahişeliğe atılmakta tereddüt etmediler. Kendilerine sadıkane hizmet edecek adamlar bulmakta güçlük çekilmedi, Pariste, Sen ırmağı kenarında «Nel konağı» denilen bir yer tutuldu, gözlerine kestirip ayarttıkları delikanlılarla burada kapanmağa başladılar. Fakat «Nel konağı» korkunç bir batakhane olmuştu; kapısından girenlerin ancak ölüsü çıkıyordu. Aşk oyunlarının dile düşmesini istemiyen Margrit, bir yahut bir kaç gece koynunda yaşayan erkeği zehirliyerek öldürüyor, cesedini ağır taş parçalariyle be-

o kadar değişmişti ki, insandan çok canavara benziyordu. Herkes titremeğe başladı. Ölü gibi sapsarıydı. Gözleri yuvalarından fırlamış, parıl parıl yanıyordu. Her tarafı zangır zangır titriyordu. Birkaç dakika salonda aşağı yukarı gezindi. Kızlarına parçalıyacakmış gibi bakıyordu. Korkudan baygınlıklar geçiren prensesler, usulcacık bitişik odaya kaçtılar. Çar, av bıçağını belki yirmi defa çekip çekip yerine bıraktı. Bıçağını masalara, kapılara saplayıp çıkardı. Masaları yumrukladı. Yerleri tekmeledi. Şapkasını çıkarıp yere attı. Eline geçeni yere fırlatıp kırdı. Bu sahne yarım saat kadar sürdü. Ve nihayet homurdanarak çekilip gitti.

Petro, güzel mabeynci vakasında Katerina'dan şöyle intikam aldı: âşıkını idam ettirdi, güzel yüzü müstesna, vücudunu kırdırıp ezdirtti, bir et ve kemik külçesi üstündeki o güzel başı saray avlusunun ortasında bir masa üzerine koydurttu. Kendisi de Katerina'yı yanına alıp bir arabaya bindi ve ölünün etrafında dolaşmağa başladı. Gözlerini Katerina'nın yüzüne dikerek ufacık bir teessür alâmeti aradı. Fakat Katerina'nın yüzü, gönlüne ihanet etmedi. Petro, aradığını göremedi.

Petro'nun zatürrieden ölümü, bu vakanın tezinedir; Milâdın 1727 yılında, eski âşiki Menşikof, Katerina'yı Rusya tahtına oturttu. Çariçe, Petro'dan sonra ancak iki yıl yaşadı. Kocasının çizdiği siyaset yolundan yürüdü, ondan farkı, adaleti oldu. Bin kadında nadir görülen ceraset ve cürete sahipti. Kocasının muharebelerinde bulunmuş olan bu kadın, ordu ve asker hayatından zevk alıyordu. At ve gemi gezintileri en sevdiği şeylerdendi. Tersaneyi ve harb gemilerini sık sık ziyaret eder, tayfalarla şakalaşır, sofrasına alırdı. Genç bahriyelilerin yelken talimlerini saatlerce seyrederdi. Birçok dilleri pek güzel konuşan Katerina, okuyup yazma bilmezdi. Emirlerini, fermanlarını kızı Prenses Elizabet yazıp imzalardı. Hükümdarlık etmesini bilen Katerina, sevmesini de unutmamıştı. Fedakâr ve bahtsız Moens'ten sonra iki kişiyi sevdi; bunlardan biri, gemi talimlerinde gözüne çarpmış güzel yüzlü tüvana bir bahriye neferiydi.

Katerina, kahvesine konulan zehirle öldürüldü. Bu saray cinayetinin failleri bulunamadı.

Burgonyalı Margrit

raber bir çuvala koyarak konağın kenarındaki bir kuleden, Nel kulesinden ırmağa attırıyordu.

Margrit'in en korktuğu şey ihtiyarlık ve ölümdü. Bir taraftan hüsnü ânını can pahasına satarken, diğer taraftan âb-ı hayat aramağa başladı.

Seneler geçiyor, Nel kulesinin kanlı aşk oyunları devam ediyordu. Bu arada, 1314 te, kavgacı Lui Fransa Kıralı oldu, Margrit'in başına da kıraliçelik tacı giydirildi. Margrit, batakhanesini işletmekte, kıraliçe olduktan sonra da devam etti. Bir ara, Sen ırmağından çürümüş erkek cesetleri çıkması, halkı heyecana düşürdü. Çoğunun elleri ve ayakları bağlı olduğundan birer cinayete kurban gittikleri anlaşıldı. Cesetlerin bulunduğu yer bakımından, şüpheler Nel konağında ve kulesinde toplandı. Bir gece, kayıkçılar, kuleden, ağır bir cismin ırmağa atıldığını gördüler; gayretli bir araştırma ile, bir çuval içinde boğazına ve ayaklarına taşlar bağlanmış gayet güzel bir delikanlının çıplak cesedini buldular. Vaka kırala haber ve rildi. Tahta yeni oturmuş olan kavgacı Lui fevkalâde sinirlendi; yıllardan beri boş durduğu ve içinde yalnız bekçilerin oturduğu sanılan konağını bizzat bastı, fakat karşısında karısiyle kız kardeşlerini buldu. Yanlarındaki erkekler derhal darağacına çekildi. Daha masum olduğu anlaşılan Jan, kıralın taşradaki malikânelerinden birine gönderildi. Cinayet ve sihirbazlık, büyücülükle itham edilen Margrit, suç ortağı Prenses Blanş ile beraber Andelis şatosuna hapsedildiler; muhafazalarına da, kıralın itimadını kazanmış Filip ve Gotye adında iki genç asılzade memur edildi.

Burgondiya'li Margrit'in büyüsü, eşsiz güzelliğinde ve mukavemet edilmez işve ve cilvesinde idi. İki genç şövalye, kırala verdikleri namus sözünü unuttular, Nel konağı eğlencelerini Andelis şatosunda da devam ettirdiler. Bunlardan bilhassa Filip, «ne kadar yazık ki güzel Margrit'imin elinden zehir içerek onun yüzünü seyrede ede ölmek saadetinden mahrumum!» diyecek kadar çılgın bir âşık oldu. Delikanlılarla prenseslerin münasebetleri, şato halkının gözünden kaçmadı kırala haber verildi. Lui, karısının bu son kahpeliğini affedemedi. Filip ve Gotye tevkif edildiler. İlk istintaklarda her ikisi de taş gibi sessiz durdu. Fakat işkenceye dayanamadılar. Kıraliçe Margerit ve Prenses Blanş ile münasebtlerini itiraf ettiler; Filip: «Ölüm bize en güzel şekilde geliyor; yandığımız, başlarımızı kıraliçemizin kesmiyeceğidir!» dedi. Her ikisinin de diri diri derisi yüzüldükten sonra boyunları vuruldu. Güzel Margrit'e gelince, zincire vurularak Andelis'ten Gayar şatosuna nakledildi; tekbaşına, zindandan farksız bir odaya kapatıldı. Uzun saatleri uykusuz geçen gecelerin birinde, kapısının kurcalandığını işitti!.. Ve yüreği heyecanla çarpmağa başladı. Yine bir erkek, ölümü göze alarak karşısında diz çökmeğe geliyordu. Açılan kapıdan içeriye dev gibi bir gölge kaydı. Ses çıkarmamak için çıplak ayaklarının ucuna basıyordu. Margrit her gün yüzünü bir defacık gördüğü bir zindancısını hatırladı; esmer, uzun boylu, iri kemikli, fakat bakışları ateşin ve yüzü güzel bir delikanlıydı. Dev yapılı gece misafiri, kıraliçenin yatağı ucuna gelince, Margrit, ona, kollarını bütün iştiyakiyle açtı. Fakat, bileklerini yakalıyan demirden bir pençe, kadını kıskıvrak altına aldı, başını yatağının iki şiltesi arasına sokarak çıkıp üstüne oturdu. Boğuk inliltilerle çırpınan Margrit'in ölümü, oldukça uzun sürdü. Henüz yirmi beş yaşında idi. Yatak odasının son misafiri, kocasının gönderdiği cellâdı olmuştu.

36,000,000 FRANGA MALOLAN BİR METRES

MARKİZ DE POMPADUR

lli dokuz senelik saltanatı bin bir rezalet, sefahet, şenaat ile dolu geçen Onbeşinci Lui, Fransa tahtına oturduğu zaman beş yaşında bir çocuktu, sekiz yıl sonra, 19 şubat 1723 tarihinde sinni rüşte basarak memleketinin idaresini kendi eline alan bu genç hükümdar hakkında zavallı milleti yıllarca onun hiç de lâyık olmadığı bir sevgi ve hürmet beslemişti. Lui, Fransız vatanını iflâs batağına hükûmeti ahlâk fesadı uçurumuna, milletini sefalet ve ölümün pençesine atacaktı.

Uzun boylu, güzel yüzlü, vücut yapısı sağlam bir adamdı. Av meraklısıydı; gayet güzel dantelâ örer, şık ve ve zarif enfiye kutuları yapar, güzel kahve ve yemek pişirirdi. Değil bir günü öbür rüne, saatı saatına uymazdı; sabahleyin mahzun uyanır, öğleye doğru dünyanın en şen adamı olurdu. Yegâne içkisi şampanya idi ve sofradan sarhoş olmadan kalkmazdı, mükemmel bir kumarbazdı ve rahip kadar kilise merasim ve teşrifatında ihtısas sahibiydi. Bütün ömrünce karakterinin hiç değişmiyen tarafı, merhametsiz ve müstehzi oluşuydu: hastalara ameliyattan, ihtiyarlara ölümden bahsederdi. En büyük zevklerinden biri başkalarının sırrını öğrenmek, kendi hayatı için de esrarengiz yaşamaktı. Kapalı kapıları dinler, anahtar deliklerinden gözetler, Jamel adındaki bir ihtiyarın idaresinde çalışan hafiyeleri vasıtasiyle postanede gizli bir odada mektupları açtırarak, tanınmış kimselerin aile sırlarını öğrenirdi. Resmî hayatında fevkalâde utangaçtı, sefirlerin kabul merasiminde dili dolaşır,

Markiz de Pompadur

kekelerdi; gözdeleriyle olan sohbetlerinde, bilhassa kadın meclislerinde bülbül gibi şakırdı. Hizmetkârlariyle senli benli konuşurdu, bu alışıklıkla bazan nazırlarına karşı da en bayağı kelimeleri sarfetmekten çekinmezdi. kendisine bir erkek ve sekiz kız çocuğu doğuran kıraliçesini sevmezdi; fakat: «Haşmetpenah! Benim iki hükümdarım var, biri gök yüzündedir, felâket zamanlarımda beni teselli ediyor, elem ve ıstıraplarımı unutturuyor, diğeri yer yüzündedir ki ona mutlak surette itaat etmeyi vazife bilirim» diyen bu necip kadına hürmet ederdi. Anasını ve babasını pek küçük yaşta iken kaybetmişti, sevgiden mahrum büyüyen bu hükümdar, kendisinden başka kimseyi sevmezdi.

En güzel insan, onun için, nihayet nefsini körleten bir eğlence mevzuu idi. Kendi sıhhatine ve zevkine taallûk etmiyen her şeye karşı kayıtsızdı. Ve hiç kimsenin sevgisine itimadı yoktu. En sadık bendelerinin, kendisine karşı büyük fedakârlıklar göstermiş metreslerinin sadakat ve muhabbetlerini, kıral ile kârlı alış verişler yapan bir tüccarın hislerinden ayırdetmezdi. Bundan ötürüdür ki, yüksek tavanlı ve büyük pencereli geniş salonlardan nefret ederdi, korkardı. Daimî bir emniyetsizlik içinde yaşardı. Daha saltanatının ilk yıllarında, Versay sarayında değişiklikler yaptırttı. Fransanın en namlı mimarları, kıralın zevkine uygun küçük daireler, köşkler inşa ettiler: gizli koridorlar ve merdivenler yaptılar; duvarlara, her tarafı görebilmek için endam aynaları yerleştirdiler, kapılara, pencerelere, merdivenlere gizli çıngıraklar takıldı. Hiç kimse mevkiinden emin değildi. En kuvvetli bir nazır bir metres hatırı için yerinden atılır, sonra bu kadın başka alâkanın kurbanı olurdu. Yalnız bir tek kadın, on dokuz yıl gibi uzunca bir zaman için kıralın yanındaki itibarını muhafaza edebildi ki, o da Madam dö Pompadur'dur.

Bu güzel kadının asıl adı Jan Antuvane Puvasson idi, küçük bir maliye memurunun kızıydı, 1721 de doğmuştu, hoppa ve hafifmeşrep bir ana tarafından kibar muhitlere sokulmak üzere büyütülmüştü: müzik, rakıs, hitabet ve resim dersleri almıştı; yirmi yaşlarında iken kendisini çılgın gibi seven Mösyö Löforman adında genç bir memurla evlendi. Genç kadını kırala ilk tarif eden Mareşal Rişliyö oldu. Muhabbet işlerinde ihtısas sahibi olan Bine adında bir oda hizmetçisi de, onu gizlice Versay'a soktu. Birkaç ay sonra, kıralın ödediği 30,000 franklık bir tazminatla kocasından ayrılan bu güzel, Fransa tarihinin Markiz dö Pompadur'u oldu. Zadegân ailelerinin yüzlerce güzel kızına tercih edilerek kendisine asalet unvanı bahşedilmiş olan bu dilber kadın —yahut saraydaki düşmanlarının tâbiriyle bu âdi kadın— dedikodulara kulak asmadı, entrikaları zekâ ve malûmatiyle çürüttü, hiçbir zaman şaşırmadı, yılmadı, kıralı her gün yeni bir işve ve cilve ile oyaladı, ihtiyar Janet'i elde ederek düşmanlarını merhametsizce ezdirdi.

Kıral için, küçük köşklerde hususî tiyatrolar yaptırdı; bunların sahnelerinde Paris'in en cazibeli aktrislerini topladı. Milyonlar harcıyarak yeni yeni eğlenceler hazırladı. Balolar, konserler, av eğlenceleri, ziyafetler birbirini takibetti. Meselâ Lui bir gün «ergüvan» çiçeğini pek sevdiğini söyledi, haftasında Pompadur, Belvü sarayında br erguvan balosu verdi: bütün davetliler erguvan renginde esvaplar giymiş, her taraf, Sevr porselen fabrikasının bu balo için yaptığı 800,000 franklık erguvanlarla süslenmişti.

Muharrirleri, sanatkârları himaye etti, Versay'a fikir bakımından bir revnak verdi. Yabancı hükümdar saraylarında kendisinden hürmetle bahsettirtti, öyle ki, Avusturya İm-

paratoriçesi Mari Terez, Fransa Kıralının metresine, çerçevesi 77,000 liralık mücevherle müzeyyen bir portresini gönderdi. Nankör âşıkına her gün taze görünmek için, vücudunu ilçlar, sun'î vasıtalarla yıpratmaktan çekinmedi. Sefahetin mukadder akıbeti olarak kan tükürmeğe başlayıp, aşk için vaktinin geçtiğini anlar anlamaz da, rolünü derhal değiştirmekte bir an tereddüt etmedi: kırala genç ve güzel kızlar bulmak için hakikî bir müessese kurdu. Paris'te evler tuttu, buralara, sefih analar ve babalar tarafından satılan talihsiz kızlar getirtti, Lui, Paris'e para yemeğe gelen Polonyalı bir asılzade hüviyeti altında bu evlerde misafir edildi. Sahte bir isimle Paris sokaklarında dolaşmak, sefih kıral için pek heyecanlı maceralar oldu.

Madam dö Pompadur 1764 te, henüz kırk üç yaşlarında iken öldü. 19 sene içinde Fransa hazinesine 36,000,000 franga mal olan bu kadının cenazesi Versay sarayından kalktığı gün yağmur yağıyordu. Pencereden seyreden Onbeşinci Lui, dudakları müstehzi bir tebessümle gerilerek:

— Madam lâ Markiz bugün pek fena bir havada seyahate çıkıyor!.. dedi.

Fakat kendisini daha korkunç bir akıbet bekliyordu. Bu ölümden on bir sene sonra, bir marangozun kızından aldığı çiçek hastalığiyle gözlerini ebediyen yuman bu nankör hükümdarın ölüsü, ölüm döşeğinde günlerce unutuldu. Cesedi koktu. Versay'dan Sen-Döni'deki kırallar mezarlığının yolunu tutan cenaze arabasını kimse takibetmedi. Ölümü ile alay edecek bir aşinası bile çıkmadı.

Lola Montez

KRALLARI ESİR EDEN SAHTE İSPANYOL DANSÖZÜ

LOLA MONTEZ

ari Dolorez Eliza Rozanna, 1818 de İngilterede bir İngiliz zabitinin kızı olarak dünyaya gelmişti. Pek küçük bir yaştan itibaren fevkalâde itinalı bir tahsil ve terbiye görmüştü. Koyu kumral saçlarının çerçevelediği güzel yüzü, daha çok bir İspanyolu hatırlatan Eliza Rozanna, on dokuz yaşında iken kaptan Tomas Cims tarafından kaçırıldı. Fakat, beş yıl kadar çok sıkıntılı, fikir ve ruh zıddiyetleri içinde devam eden evlilik hayatı, 1842 de gürültülü bir boşanma ile bitti.

Evvelâ baba ocağından kaçan, sonra kendi ocağını yıkan genç kadın, bir yıl sonra, yaradılışının hakikî kıymetlerini sezmiş, İspanyol dansözü Lola Montez adiyle İngiliz sahnesine çıkmıştı. Bir aralık Londra'da kıraliyet tiyatrosunda oynıyan Lola Montez, İngilizleri hakikî değerine denk bir surette alâkadar edemedi. Fakat Dresden ve Berlin'de fevkalâde büyük rağbet gördü. Varşova'ya gitti, bu şimal milletini İspanyol danslarına hayran bıraktı.

Hürriyetine olan iştiyakı, kendisini, ondokuzuncu asrın başlarındaki hürriyet ve milliyet mücadeleleriyle yakından alâkadar ediyordu. Varşova'da Rus hükûmeti tarafından tehlikeli görüldü, hudut dışına atıldı. Fakat Petersburg'da, bizzat Çar Nikola kendisine iltifatta bulundu; güzelliğine, cazibesine ve sanatına hayranlığını bildirdi.

Rusya'dan Paris'e dönüşünde, Matbuat Müdiri Umumîsi Dujariyet, Lola'ya çılgın gibi âşık oldu. Dansöz, Paris'in en yüksek mahfillerinde parlak bir mevki sahibi olan bu zatın metresi oldu. Fakat 1845 te, Povallon adında diğer bir âşıkına gösterdiği iltifatkârlık Du-

jariyer ile bu zat arasında bir düelloya sebep oldu; Lola Montez rezalet karşısında Paris'ten kaçmayı tercih etti. Münih'e gitti, yirmi yedi yaşlarında, ömrünün en ateşli çağlarında bulunuyordu. Bavyera'nın payitahtında, eşsiz danslarının yüksek geliriyle muhteşem bir hayat sürmeğe başladı. Bavyera'nın ihtiyar kıralı, Lui-Şarl-Ogüst, bu fettan kadına gönül verdi, kalbindeki son kıvılcımlar, Lola Montez'in sihirli soluğu ile bayağı bir yangın yaptı; ona Baronez Rozental, az sonra da Kontes Lansfeld asalet unvanlarını verdi; muazzam bir aylık bağladı ve mükemmel döşenmiş bir konak hediye etti. Lola, ihtiyar kıralın metresi olarak bir kıraliçe gibi yaşamağa başladı.

1848 ihtilâli arifelerinde, bütün Almanya, bu arada Bavyera, üniversitelilerin hürriyet mücadeleleriyle çalkanıyordu. Hürriyetperver fikirlere taraftar olan dansöz, ihtiyar âşıkını tebaasına, bir kanunu esasî ile hürriyet vermesi için çok zorladiyse de muvaffak olamadı.

1848 şubatının on dokuzunda Bavyera ihtilâli patladı. Üniversite kapatıldı. Lola, bir aralık, muhafazakârların elinde ölüm tehlikesi atlattı. 21 mârtta kıral istifaya mecbur oldu. Lola, Bavyera'dan İsviçre'ye, oradan da İngiltere'ye geçti. Orada kendisine âşık olan Georj Trafford Held adında genç ve güzel bir zabitle evlendi; fakat tezine, bu adamın ikinci bir karısı meydana çıktı. Gazetelere meraklı dedikodular yazdıran bir «iki karılı adam» dâvası yüzünden İspanyaya kaçtı; orada Amerikadan aldığı çok kârlı tekliflerin cazibesine dayanamıyarak Amerikaya gitti; tekrar sahneye çıktı. Daima yeni şeyleri, garabetleri seven Amerikalılara, Lola Montez, parlak muvaffakıyetler kazanacak bir sürpriz hazırlamıştı. Sahnede, bir seri halinde «Bavyera'da Lola Montez» adiyle kendi aşk maceralarını oynadı. İhtiyar bir kıralı meftun eden bütün işvebazlıklarını, nazlarını, aşk oyunlarını gösterdi: hırçın göz yaşlarına en şen ve şuh kahkahalar kattı; şair, filozof, ihtilâlci oldu. Şarkılarının en güzellerini okudu; bir dansöz olarak, Amerikalıları sanatına hayran etti.

1853 te San Fransisko'lu gazeteci Hul ile evlendi; evlenmesiyle boşanması da bir oldu. İki sene sonra bir Avustralya turnesine çıktı. Dünyanın bu köşesinde üç yıl kaldı ve unutulmaz hâtıralarla Amerikaya döndü. Bu sefer, konferans salonlarını sahneye tercih etti. Aşk maceraları ve sergüzeştleri üzerine bir sıra konferanslar verdi ve her seferinde karşısında mahşerî bir kalabalık buldu. Konferanslarının gördüğü rağbet üzerine yazı hayatına atıldı. Evvelâ «Güzellik sanatı ve kadın tuvaletlerinin sırrı» diye 1858 de bir eser kaleme aldı. Bundan, büyük bir para kazandı. Sonra konferanslarını topladı, son bir rötuştan geçirerek «Lola Montez'in kendi kalemiyle hal tercümesi» adı altında neşretti. Nevyork'ta kat'î olarak yerleşti. Hayatının son yıllarını kitap işleriyle geçirdi; ve henüz 43 yaşında iken öldü.